

Пояснения към консолидирания финансов отчет

1. Предмет на дейност

Основната дейност на „Зърнени храни България” АД и неговите дъщерни дружества (Групата) се състои в:

- производство на растителни масла; производство на биодизел; преработка и добиване на технически масла; добив на суров нефт и природен газ; преработка на нефт и кондензат, производство на нефтени продукти, полимери и синтетични влакна; производство на нисковолтова електроапаратура; преработка и търговия с пластмаси; производство и търговия с полиетиленови изделия;
- търговия със зърно, растителни масла фармасубстанции, ветеринарни препарати, химикали, реактиви, газове, лакобояджийски продукти, пигменти, багрила, изкуствени влакна, петрол, горива, нефтохимически продукти; търговия с лекарства, медицинска апаратура, консумативи, медико-санитарни материали; дистрибуция на торове и препарати за растителна защита и
- услуги по съхранение на зърно, отдаване под наем на недвижими имоти и извършване на пристанищни услуги и други.

Компанията майка „Зърнени храни България” АД с ЕИК 175410085, е регистрирана като акционерно дружество в Софийски градски съд с фирмено дело № 17625/2007 г. Седалището и адресът ѝ на управление е Република България, гр. София, ул. Стефан Караджа № 2.

Акциите на Зърнени храни България АД са регистрирани на Българска фондова борса – София АД.

Към 31 декември 2018 г. Зърнени храни България АД има двустепенна система на управление, включваща Надзорен и Управителен съвет.

Надзорният съвет е в състав:

- Председател – Химимпорт АД, регистрирано по фирмено дело № 2655/1989 г. на Софийски градски съд – представлявано от Иво Каменов Георгиев;
- Заместник председател – ЦКБ Груп ЕАД, регистрирано 2002 г. по описа на Софийски градски съд – представлявано от Тихомир Ангелов Атанасов;
- Северина Стефанова Жилева – член на Надзорния съвет.

Управителният съвет е в състав:

- Александър Димитров Кerezов;
- Любомир Тодоров Чакъров;
- Йордан Стефанов Йорданов;
- Миролюб Панчев Иванов;
- Никола Пеев Мишев.

Дружеството се представлява от Александър Димитров Кerezов и Любомир Тодоров Чакъров, само заедно.

Мажоритарен собственик, който изготвя консолидирани финансови отчети на Дружеството-майка е Химимпорт АД. Химимпорт АД е регистрирано на Българска фондова борса София АД.

2. Основа за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Групата е съставен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (МСФО, приети от ЕС). По смисъла на параграф 1, точка 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството, приложим в България, терминът „МСФО, приети от ЕС“ представляват Международните счетоводни стандарти (МСС), приети в съответствие с Регламент (ЕО) 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета.

Консолидираният финансов отчет е съставен в български лева, което е функционалната валута на предприятието майка. Всички суми са представени в хиляди лева ('000 лв.) (включително сравнителната информация за 2017 г.), освен ако не е посочено друго.

Консолидираният финансов отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

Към датата на изготвяне на настоящия консолидиран финансов отчет ръководството е направило преценка на способността на Групата да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. След извършения преглед на дейността на Групата ръководството очаква, че Групата има достатъчно финансови ресурси, за да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и продължава да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на консолидирания финансов отчет.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, които са влезли в сила от 1 януари 2018 г.

Групата прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, които имат ефект върху консолидирания финансов отчет на Групата и са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2018 г.:

МСФО 9 „Финансови инструменти“ в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС

МСФО 9 „Финансови инструменти“ заменя МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“. Новият стандарт въвежда значителни промени в класификацията и оценяването на финансови активи, както и нов модел на очакваните кредитни загуби за обезценка на финансови активи.

При прилагането на МСФО 9 Групата е използвала преходното облекчение и е избрала да не преизчислява преходни периоди. Разлики, възникващи от прилагането на МСФО 9, във връзка с класификация, оценяване и обезценка се признават в неразпределената печалба.

Прилагането на МСФО 9 е засегнало следните области:

- Класификация и оценяване на финансовите активи на Групата

Ръководството държи повечето финансови активи, за да събира свързаните с тях договорни парични потоци. Част от инвестициите, класифицирани по-рано като инвестиции на разположение за продажба, както и някои други финансови активи, сега се оценяват по справедлива стойност през печалбата или загубата, тъй като паричните потоци не представляват единствено плащания по главница и лихва.

	<u>Оценъчна категория</u>		<u>Ефекти от прилагане на МСФО 9</u>		
	Финансови активи съгласно МСС 39	Финансови активи съгласно МСФО 9	Салдо 31 декември 2017 г. МСС 39	Очаквани кредитни загуби/ Преоценка	Салдо 1 януари 2018 г. МСФО 9
Нетекущи финансови активи					
Финансови активи на разположение за продажба	На разположение за продажба	Справедлива стойност през печалба или загуба			
- ценни книжа			16 058	-	16 058
			16 058	-	16 058
Текущи финансови активи					
Кредити и вземания:	Кредити и вземания	Амортизирана стойност			
- финансови активи			57 185	(25 559)	31 626
- търговски и други вземания			20 861	(6 138)	14 723
- вземания от свързани лица			32 373	(2 797)	29 576
- пари и парични еквиваленти			10 719	(3)	10 716
Финансови активи по справедлива стойност през печалбата и загубата:	Справедлива стойност през печалбата или загубата	Справедлива стойност през печалбата или загубата			
- ценни книжа			2 465	-	2 465
			123 603	(34 497)	89 106

- Обезценка на финансови активи по модела на очакваните кредитни загуби

Моделът на очакваните кредитни загуби има ефект върху търговските вземания на Групата, както и върху дълговите инструменти, които преди са били класифицирани в категория на разположение за продажба. За активи по договор, произтичащи от МСФО 15 и за търговски вземания Групата прилага опростен подход за признаване на очакваните кредитни загуби, тъй като те не съдържат съществен компонент на финансиране.

- Оценяване на инвестиции в капиталови инструменти по цена на придобиване, намалена с разходите за обезценка

Всички подобни инвестиции се оценяват по справедлива стойност през печалбата или загубата. Към дата на преминаване към МСФО 9 Групата не е направила неотменим избор да определи инвестициите си, които има намерение да задържи след 1 януари 2018 г., като финансов инструмент по справедлива стойност през другия всеобхватен доход.

МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти” в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС

МСФО 15 “Приходи от договори с клиенти” и свързаните разяснения към МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти” (наричан по-нататък МСФО 15) заместват МСС 18 „Приходи“, МСС 11 „Договори за строителство“, както и няколко разяснения свързани с приходите. Новият стандарт е приложен ретроспективно без преизчисление, като Групата не е отчела ефект от първоначалното прилагане, който да бъде признат като корекция на началното салдо на неразпределената печалба към 1 януари 2018 г. В съответствие с преходните разпоредби, МСФО 15 е приложен само към договори, които не са приключени към 1 януари 2018 г.

МСС 40 “Инвестиционни имоти” (изменен) – Трансфер на инвестиционни имоти в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС

Изменението пояснява, че трансфер от и към инвестиционни имоти може да се извърши, само ако има промяна в използването на имотите, която се дължи на обстоятелството дали тези имоти започват или спират да отговарят на дефиницията за инвестиционен имот.

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Групата

Към датата на одобрение на този консолидиран финансов отчет са публикувани нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, но не са влезли в сила или не са приети от ЕС за финансовата година, започваща на 1 януари 2018 г., и не са били приложени от по-ранна дата от Групата. Информация за тези стандарти и изменения, които имат ефект върху консолидирания финансов отчет на Групата, е представена по-долу.

Ръководството очаква всички стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика на Групата през първия период, започващ след датата на влизането им в сила.

МСФО 9 „Финансови инструменти” (изменен) – Предплащания с отрицателно компенсиране, в сила от 1 януари 2019 г., приет от ЕС

Измененията дават възможност на дружествата да оценяват определени финансови активи, които могат да бъдат изплатени предсрочно с отрицателно компенсиране, по справедлива стойност в другия всеобхватен доход вместо в печалбата или загубата.

МСФО 16 „Лизинги” в сила от 1 януари 2019 г., приет от ЕС

Този стандарт заменя указанията на МСС 17 и въвежда значителни промени в отчитането на лизинги особено от страна на лизингополучателите.

Съгласно МСС 17 от лизингополучателите се изискваше да направят разграничение между финансов лизинг (признат в баланса) и оперативен лизинг (признат извънбалансово). МСФО 16 изисква лизингополучателите да признават лизингово задължение, отразяващо бъдещите лизингови плащания, и ‘право за ползване на актив’ за почти всички лизингови договори. МСС е включил право на избор за някои краткосрочни лизинги и лизинги на малоценни активи; това изключение може да бъде приложено само от лизингополучателите.

Счетоводното отчитане от страна на лизингодателите остава почти без промяна.

Съгласно МСФО 16 за договор, който е или съдържа лизинг, се счита договор, който предоставя правото за контрол върху ползването на актива за определен период от време срещу възнаграждение.

Ръководството е в процес на оценяване на ефекта от прилагането на стандарта, но все още не може да представи количествена информация. Следните действия са предприети, за да се определи ефектът:

- извършва се пълен преглед на всички договори, за да се прецени дали допълнителни договори няма да се считат за лизингови договори съгласно новата дефиниция на МСФО 16;
- решава се кои условия за прилагане да се изберат; или пълно ретроспективно прилагане или частично ретроспективно прилагане (което означава, че сравнителната информация няма да бъде променяна). Частичното прилагане позволява да не се

преценяват текущите договори дали съдържат лизинг и други облекчения. Решението кой подход да се избере е важно, тъй като не може да се промени впоследствие;

- определя се кое счетоводно опростяване е приложимо към договорите за лизинг и дали ще се използва правото на освобождаване;
- преценяват се допълнителните оповестявания, които се изискват.

МСС 19 „Доходи на наети лица“ (изменен) – Промяна в плана, съкращаване или уреждане - в сила от 1 януари 2019 г., все още не е приет от ЕС

Тези изменения изискват Групата да:

- да използва актуализирани допускания, за да определи разходите за текущ стаж и нетния лихвен процент за остатъка от периода след изменението, съкращаването или уреждането на плана; и
- признава в печалбата или загубата като част от разходите за минал трудов стаж или печалба или загуба от сепаратен всяко намаление на излишъка, дори ако този излишък не е бил признат преди поради въздействието на тавана на актива.

МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ (изменен) – Дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия в сила от 1 януари 2019 г., все още не е приет от ЕС

Изменението пояснява, че дружествата следва да отчитат дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия, за които не се прилага методът на собствения капитал, съгласно изискванията на МСФО 9.

Следните нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, които са публикувани, но не са влезнали все още в сила, не се очаква да имат съществен ефект върху консолидираните финансовите отчети на Групата:

- МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС
- МСФО 17 „Застрахователни договори“ в сила от 1 януари 2021 г., все още не е приет от ЕС
- МСС 19 „Доходи на наети лица“ (изменен) – Промяна в плана, съкращаване или уреждане - в сила от 1 януари 2019 г., все още не е приет от ЕС
- КРМСФО 23 „Несигурност относно отчитането на данък върху дохода“ в сила от 1 януари 2019 г., все още не е приет от ЕС
- Годишни подобрения на МСФО 2015 - 2017 г., в сила от 1 януари 2019 г., все още не са приети от ЕС

4. Счетоводна политика

4.1. Общи положения

Най-значимите счетоводни политики, прилагани при изготвянето на този консолидиран финансов отчет, са представени по-долу.

Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на отделните видове активи, пасиви, приходи и разходи, съгласно МСФО. Базите за оценка са оповестени подробно по-нататък в счетоводната политика към консолидирания финансов отчет.

Следва да се отбележи, че при изготвянето на представения консолидиран финансов отчет са използвани счетоводни оценки и допускания. Въпреки че те са базирани на информация, предоставена на ръководството към датата на изготвяне на консолидирания

финансов отчет, реалните резултати могат да се различават от направените оценки и допускания.

4.2. Представяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети“. Групата прие да представя консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в два отчета.

В консолидирания отчет за финансовото състояние се представят два сравнителни периода, когато Групата:

- а) прилага счетоводна политика ретроспективно;
 - б) преизчислява ретроспективно позиции в консолидирания финансов отчет; или
 - в) прекласифицира позиции в консолидирания финансов отчет
- и това има съществен ефект върху информацията в консолидирания отчет за финансовото състояние към началото на предходния период.

4.3. База за консолидация

Във финансовия отчет на Групата са консолидирани финансовите отчети на предприятието майка и всички дъщерни предприятия към 31 декември 2018 г. Дъщерни предприятия са всички предприятия, които се намират под контрола на компанията майка. Налице е контрол, когато компанията майка е изложена на, или има права върху, променливата възвръщаемост от своето участие в предприятието, в което е инвестирано, и има възможност да окаже въздействие върху тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано. Всички дъщерни предприятия имат отчетен период, приключващ към 31 декември.

Всички вътрешногрупови сделки и салда се елиминират, включително нереализираните печалби и загуби от трансакции между дружества в Групата. Когато нереализираните загуби от вътрешногрупови продажби на активи се елиминират, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата. Сумите, представени във финансовите отчети на дъщерните предприятия са коригирани, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика, прилагана от Групата.

Печалба или загуба и друг всеобхватен доход на дъщерни предприятия, които са придобити или продадени през годината, се признават от датата на придобиването, или съответно до датата на продажбата им.

Неконтролиращото участие като част от собствения капитал представлява делът от печалбата или загубата и нетните активи на дъщерното предприятие, които не се притежават от Групата. Общият всеобхватен доход или загуба на дъщерното предприятие се отнася към собствениците на предприятието майка и неконтролиращите участия на базата на техния относителен дял в собствения капитал на дъщерното предприятие.

Ако Групата загуби контрол над дъщерното предприятие, всякаква инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие, се признава по справедлива стойност към датата на загубата на контрол, като промяната в балансовата стойност се отразява в печалбата или загубата. Справедливата стойност на всяка инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие към датата на загуба на контрол се счита за справедлива стойност при първоначално признаване на финансов актив в съответствие с МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или, където е уместно, за себестойност при първоначално признаване на инвестиция в асоциирано или съвместно контролирано предприятие. В допълнение всички суми, признати в друг всеобхватен доход по отношение на това дъщерно предприятие, се отчитат на същата база, както би било

необходимо, ако Групата директно се е била освободила от съответните активи или пасиви (напр. рекласифицирани в печалбата или загубата или отнесени директно в неразпределената печалба съгласно изискванията на съответния МСФО).

Печалбата или загубата от отписването на инвестиция в дъщерно предприятие представлява разликата между i) сумата от справедливата стойност на полученото възнаграждение и справедливата стойност на всяка задържана инвестиция в бившето дъщерно предприятие и ii) балансовата сума на активите (включително репутация) и пасивите на дъщерното предприятие и всякакво неконтролиращо участие.

4.4. Бизнес комбинации

Всички бизнес комбинации се отчитат счетоводно по метода на покупката. Прехвърленото възнаграждение в бизнес комбинация се оценява по справедлива стойност, която се изчислява като сумата от справедливите стойности към датата на придобиване на активите, прехвърлени от придобиващия, поетите от придобиващия задължения към бившите собственици на придобиваното предприятие и капиталовите участия, емитирани от Групата. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност на активи или пасиви, възникнали в резултат на възнаграждения под условие. Разходите по придобиването се отчитат в печалбата или загубата в периода на възникването им.

Методът на покупката включва признаване на разграничимите активи и пасиви на придобиваното предприятие, включително условните задължения, независимо дали те са били признати във финансовите отчети на придобиваното предприятие преди бизнес комбинацията. При първоначалното признаване активите и пасивите на придобитото дъщерно предприятие са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност, която служи като база за последващо оценяване в съответствие със счетоводната политика на Групата.

За всяка бизнес комбинация Групата оценява всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие, което представлява дял от собствения му капитал и дава право на ликвидационен дял, или по справедлива стойност или по пропорционален дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на придобиваното предприятие. Другите видове неконтролиращо участие се оценяват по справедлива стойност или, ако е приложимо, на база, определена в друг МСФО.

Репутацията се признава след определяне на всички разграничими нематериални активи. Тя представлява превишението на сумата от а) справедливата стойност на прехвърленото възнаграждение към датата на придобиване и б) размера на всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие и в) в бизнес комбинация, постигната на етапи, справедливата стойност към датата на придобиване на държаното преди капиталово участие на Групата в придобиваното предприятие, над справедливата стойност на разграничимите нетни активи на придобиваното дружество към датата на придобиване. Всяко превишение на справедливата стойност на разграничимите нетни активи над изчислената по-горе сума се признава в печалбата или загубата непосредствено след придобиването.

При бизнес комбинация, постигната на етапи, Групата преоценява държаното преди капиталово участие в придобиваното предприятие по справедлива стойност към датата на придобиване (т.е. към датата на придобиване на контрол) и признава произтичащата печалбата или загубата, ако има такива, в печалбата или загубата. Сумите, признати в другия всеобхватен доход от дялово участие в придобиваното предприятие преди датата

на придобиване на контрол, се признават на същата база, както ако Групата се е освободила директно от държаното преди капиталово участие.

Ако първоначалното счетоводно отчитане на бизнес комбинацията не е приключено до края на отчетния период, в който се осъществява комбинацията, Групата отчита провизорни суми за статиите, за които отчитането не е приключило. През периода на оценяване, който не може да надвишава една година от датата на придобиване, Групата коригира със задна дата тези провизорни суми или признава допълнителни активи или пасиви, за да отрази новата получена информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване и, ако са били известни, щяха да повлияят на оценката на сумите, признати към тази дата.

Всяко възнаграждение под условие, дължимо от придобиващия, се признава по справедлива стойност към датата на придобиване и се включва като част от прехвърленото възнаграждение в замяна на придобиваното предприятие. Последващи промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, което е класифицирано като актив или пасив, се признават в съответствие с изискванията на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или в печалбата или загубата или като промяна в другия всеобхватен доход. Ако възнаграждението под условие е класифицирано като собствен капитал, то не се преоценява до окончателното му уреждане в собствения капитал. Промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, които представляват провизорни суми през периода на оценяване, се отразяват ретроспективно за сметка на репутацията.

4.5. Сделки с неконтролиращи участия

Промени в дела на Групата в собствения капитал на дъщерно дружество, които не водят до загуба на контрол, се третират като трансакции със собственици на Групата. Отчетните стойности на дела на Групата и на неконтролиращите участия се коригират с цел отразяването на промяната на относителния им дял в капитала на дъщерното дружество. Всяка разлика между сумата, с която са променени неконтролиращите участия, и справедливата стойност на полученото или платено възнаграждение, се признава директно в собствения капитал и се отнася към собствениците на предприятието-майка.

4.6. Инвестиции в асоциирани предприятия

Асоциирани са тези предприятия, върху които Групата е в състояние да оказва значително влияние, но които не са нито дъщерни предприятия, нито съвместно контролирани предприятия. Инвестициите в асоциирани предприятия се признават първоначално по себестойност, а впоследствие се отчитат по метода на собствения капитал. В себестойността на инвестицията се включват разходите по нейното придобиване.

Репутация или корекции в справедливата стойност на дела на Групата в асоциираното предприятие, се включва в стойността на инвестицията.

Всички последващи промени в размера на участието на Групата в собствения капитал на асоциираното предприятие се признават в балансовата стойност на инвестицията. Промени, дължащи се на печалбата или загубата, реализирана от асоциираното предприятие, се отразяват в консолидирания отчет за печалбата или загубата/отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред “Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал”. Тези промени включват последваща амортизация или обезценка на определената при придобиването справедлива стойност на активи и пасиви на асоциираното предприятие.

Промените в другия всеобхватен доход на асоциираното предприятие, както и в позиции, признати директно в собствения капитал на асоциираното предприятие, се признават съответно в другия всеобхватен доход или в собствения капитал на Групата. В случаите, в които делът на Групата в реализираните загуби на асоциираното предприятие надвиши размера на участието ѝ в асоциираното предприятие, включително и необезпечените вземания, Групата не признава своя дял в по-нататъшните загуби на асоциираното предприятие, освен ако Групата няма поети договорни или фактически задължения или е извършила плащания от името на асоциираното предприятие. Ако впоследствие асоциираното предприятие реализира печалби, Групата признава своя дял дотолкова, доколкото делът на печалбата надвиши натрупания дял на загубите, които не са били признати по-рано.

Нереализираните печалби и загуби от трансакции между Групата и нейните асоциирани и съвместни предприятия се елиминират до размера на дела на Групата в тези предприятия. Когато се елиминират нереализирани загуби от продажби на активи, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата.

Сумите, отразени във финансовите отчети на асоциираните предприятия, се преизчисляват, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика на Групата.

При загуба на значително влияние над асоциирано дружество Групата оценява и признава всяка запазена инвестиция в него по справедлива стойност. Всяка разлика между балансовата стойност на инвестицията в асоциираното дружество при загуба на значителното влияние и сумата от справедливата стойност на запазеното участие и постъпленията при отписването се признава в печалбата или загубата.

Ако дяловото участие в асоциираното дружество е намалено, но без загуба на значително влияние, само пропорционална част от сумите, признати в другия всеобхватен доход, се рекласифицира в печалбата или загубата.

4.7. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на съответното дружество от Групата по официалния обменен курс към датата на сделката (обявления фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

Функционалната валута на отделните дружества от Групата не е променяна в рамките на отчетния период.

4.8. Отчитане по сегменти

Ръководството определя оперативните сегменти на базата на основните продукти и услуги, които предлага Групата.

Групата има три основни сегмента – производствена дейност, търговска дейност и услуги.

- „Производствена дейност” включва производство на растителни масла; производство на биодизел; преработка и добиване на технически масла; добив на

суров нефт и природен газ; преработка на нефт и кондензат, производство на нефтени продукти, полимери и синтетични влакна; производство на нисковолтова електроапаратура; преработка и търговия с пластмаси; производство и търговия с полиетиленови изделия.

- „Търговска дейност” включва търговия със зърно, растителни масла, фармасубстанции, ветеринарни препарати, химикали, реактиви, газове, лакобояджийски продукти, пигменти, багрила, изкуствени влакна, петрол, горива, нефтохимически продукти; търговия с лекарства, медицинска апаратура, консумативи, медико-санитарни материали; дистрибуция на торове и препарати за растителна защита.
- „Услуги” се формира от услуги по съхранение на зърно, отдаване под наем на недвижими имоти и извършване на пристанищни услуги и други.

Всеки от тези оперативни сегменти се управлява отделно, тъй като за всяка продуктова линия се използват различни технологии, ресурси и маркетингови подходи. Всички сделки между сегментите се осъществяват по цени на съответстващи сделки между независими страни.

При отчитането по сегменти според МСФО 8 „Оперативни сегменти” Групата прилага политика на оценяване, съответстваща на политиката на оценяване, използвана в консолидирания финансов отчет.

Активите на Групата, които не се отнасят директно към дейността на някой от сегментите, не се разпределят по сегменти. През представените отчетни периоди това се отнася предимно за следните активи: вземания във връзка с данъци върху дохода, репутация, отсрочени данъчни активи и инвестиции в асоциирани предприятия по метода на собствения капитал.

Финансовите приходи и разходи не се включват в резултатите на оперативните сегменти, които редовно се преглеждат от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения.

Не са настъпили промени в методите за оценка, използвани за определяне на печалбата или загубата на сегментите в предходни отчетни периоди. Не се прилага асиметрично разпределение между сегментите.

4.9. Приходи

Приходите включват приходи от продажба на стоки, продукция и предоставяне на услуги и финансови приходи.

За да определи дали и как да признае приходи, Групата използва следните 5 стъпки:

- 1 Идентифициране на договора с клиент
- 2 Идентифициране на задълженията за изпълнение
- 3 Определяне на цената на сделката
- 4 Разпределение на цената на сделката към задълженията за изпълнение
- 5 Признаване на приходите, когато са удовлетворени задълженията за изпълнение.

Приходите се признават или в даден момент или с течение на времето, когато или докато Групата удовлетвори задълженията за изпълнение, прехвърляйки обещаните стоки или услуги на своите клиенти.

Групата признава като задължения по договор възнаграждение, получено по отношение на неудовлетворени задължения за изпълнение и ги представя като други задължения в

отчета за финансовото състояние. По същия начин, ако Групата удовлетвори задължение за изпълнение, преди да получи възнаграждението, то признава в индивидуалния отчет за финансовото състояние или актив по договора, или вземане, в зависимост от това дали се изисква нещо друго освен определено време за получаване на възнаграждението.

4.9.1. Приходи, които се признават с течение на времето

Предоставяне на услуги

Услугите, предоставяни от Групата, включват сондажни, проучвателни, хидрогеоложки, ремонтни, транспортни и други услуги.

Приходите се признават, когато контролът върху ползите от предоставените услуги е прехвърлен върху ползвателя на услугите. Приход се признава с течение на времето на база изпълнение на отделните задължения за изпълнение.

При признаване на приходите от предоставената услуга, Групата прилага метод за измерване на напредъка, отчитащ продукцията или метод, отчитащи вложените ресурси.

4.9.2. Приходи, които се признават към определен момент

Продажба на продукция и стоки

Продажбата на продукция и стоки включва продажба на суров нефт, природен газ, нефтопродукти и други стоки. Приход се признава, когато Групата е прехвърлила на купувача контрола върху предоставените стоки и продукция. Счита се, че контролът се прехвърля на купувача, когато клиентът е приел стоките и продукцията без възражение.

Предоставяне на услуги

Услугите, предоставяни от Групата, включват услуги по съхранение на зърно, отдаване под наем на недвижими имоти и извършване на пристанищни услуги и други.

4.9.3. Приходи от наем

Приходът от наеми от предоставяне на инвестиционните имоти на Групата по договори за оперативен лизинг се признава на база на линейния метод за периода на лизинга.

4.9.4. Приходи от лихви и дивиденди

Приходите от лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Приходите от дивиденди, различни от приходите от инвестиции в асоциирани предприятия, се признават в момента на възникване на правото за получаване на плащането.

4.10. Активи и пасиви по договори с клиенти

Групата признава активи и/или пасиви по договор, когато една от страните по договора е изпълнила задълженията си в зависимост от връзката между дейността на предприятието и плащането от клиента. Групата представя отделно всяко безусловно право на възнаграждение като вземане. Вземане е безусловното право на предприятието да получи възнаграждение.

Пасиви по договор се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние, ако клиент заплаща възнаграждение или Групата има право на възнаграждение, което е безусловно, преди да е прехвърлен контрола върху стоката или услугата.

Групата признава активи по договор, когато задълженията за изпълнение са удовлетворени и плащането не е дължимо от страна на клиента. Актив по договор е

правото на предприятието да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които предприятието е прехвърлило на клиент.

Последващо Групата определя размера на обезценката за актив по договора в съответствие с МСФО 9 „Финансови инструменти”.

4.11. Оперативни разходи

Оперативните разходи се признават в печалбата или загубата при ползването на услугите или на датата на възникването.

Групата отчита два вида разходи, свързани с изпълнението на договорите за доставка на услуги (стоки) с клиенти: разходи за сключване/ постигане на договора и разходи за изпълнение на договора. Когато разходите не отговарят на условията за разсрочване съгласно изискванията на МСФО 15, същите се признават като текущи в момента на възникването им като например не се очаква да бъдат възстановени или периодът на разсрочването им е до една година.

Следните оперативни разходи винаги се отразяват като текущ разход в момента на възникването им:

- Общи и административни разходи (освен ако не са за сметка на клиента);
- Разходи за брак на материални запаси;
- Разходи, свързани с изпълнение на задължението;
- Разходи, за които предприятието не може да определи, дали са свързани с удовлетворено или неудовлетворено задължение за изпълнение.

4.12. Разходи за лихви и разходи по заеми

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Разходите по заеми основно представляват лихви по заемите на Групата. Всички разходи по заеми, които директно могат да бъдат отнесени към закупуването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират през периода, в който се очаква активът да бъде завършен и приведен в готовност за използване или продажба. Останалите разходи по заеми се признават като разход за периода, в който са възникнали, в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи”.

Когато са получени заеми без конкретно целево предназначение и те са използвани за придобиването на един отговарящ на условията актив, размерът на разходите по заеми, които могат да се капитализират, се определя чрез прилагане на процент на капитализация към разходите по този актив. Процентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, отнесени към заемите на Групата, които са непогасени през периода, като се изключат заемите, получени специално за целите на придобиване на един отговарящ на условията актив.

4.13. Репутация

Репутацията представлява бъдещите икономически ползи, произтичащи от други активи, придобити в бизнес комбинация, които не са индивидуално идентифицирани и признати отделно. Вижте пояснение 4.4 за информацията относно първоначалното определяне на репутацията. За целите на теста за обезценка репутацията се разпределя към всяка една единица, генерираща парични потоци, на Групата (или група от единици, генериращи парични потоци), която се очаква да има ползи от бизнес комбинацията, независимо от това дали други активи или пасиви на придобитото дружество са разпределени към тези единици. Репутацията се оценява по стойност на придобиване, намалена с натрупаните

загуби от обезценка. Вижте пояснение 4.18 за информация относно тестовите за обезценка.

При отписване на единица, генерираща парични потоци, съответната част от репутацията се включва в определянето на печалбата или загубата от отписването.

4.14. Други нематериални активи

Други нематериални активи включват софтуер, права върху интелектуална собственост, права върху индустриална собственост, лицензи, активи по проучване и оценка на минерални ресурси и патенти, програмни продукти, сервитутни права и други. Те се отчитат по цена на придобиване, включваща всички платени мита, невъзстановими данъци и направените преки разходи във връзка с подготовка на актива за експлоатация, при което капитализираните разходи се амортизират въз основа на линейния метод през оценения срок на полезен живот на активите, тъй като се счита, че той е ограничен. При придобиване на нематериален актив в резултат на бизнес комбинация себестойността му е равна на справедливата стойност в деня на придобиването.

Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, които възникват във връзка с другите нематериални активи след първоначалното им признаване, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в периода на тяхното възникване, освен ако благодарение на тях активът може да генерира повече от първоначално предвидените бъдещи икономически ползи и тези разходи могат надеждно да бъдат оценени и отнесени към актива. Ако тези условия са изпълнени, разходите се добавят към себестойността на актива.

Остатъчната стойност и полезният живот на другите нематериални активи се преценяват от ръководството на Групата към всяка отчетна дата.

Амортизацията се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен срок на годност на отделните активи, както следва:

• Софтуер	2-10 години
• Права върху индустриална собственост	25 години
• Лицензи и патенти	10 години
• Търговски марки	6-7 години
• Други	2-29 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

Печалбата или загубата от продажбата на други нематериални активи се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на активите и се отразява в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба/ (загуба) от продажба на нетекущи активи”.

Избраният праг на същественост за другите нематериални активи на Групата е в размер на 700 лв.

4.15. Активи по проучване и оценка на минерални ресурси

Проучването и оценката на минералните ресурси за Групата, се отнася до проучване и оценка на суров нефт и природен газ. След придобиване на право за проучване и оценка, всички разходи свързани с този процес се капитализират първоначално по разходоопределящи звена – конкретен „Блок”.

Групата признава като активи по проучване и оценка всички пряко свързани разходи, доколкото те са свързани със специфични дейности по проучване и оценка, които може да се отнесат директно към точно определена площ за проучване „Блок”, за която Групата е получила права от съответните държавни институции. Такива разходи включват най-малко следните видове:

- Придобиване на права за проучвания;
- Топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания;
- Проучвателни сондажи;
- Вземане на проби за анализ;
- Дейности, свързани с оценяване техническата изгълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси.

Всички разходи, направени преди получаването на права за проучване и оценка се отнасят в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Активите по проучване и оценка на минерални ресурси могат да бъдат класифицирани като:

- Разрешения за търсене и проучване, съгласно Закона за подземните богатства и свързаните с тях такси;
- Всички разходи за топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания, проучвателни сондажи, изкопни работи, вземане на проби за анализ и други дейности, свързани с оценяване техническата изгълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси, както и други разходи за проучване и оценка, които са направени за конкретна площ, за която Групата притежава разрешение за проучване. Тези разходи включват и разходите за възнаграждение на персонала, материали и използвано гориво, снабдителни разходи и плащания направени към доставчици.

Разходите по проучване и оценка на минерални ресурси се капитализират и представят като нематериални активи до момента, до който не бъде доказана възможността или невъзможността за техническа изгълнимост и търговска приложимост на минералния ресурс. След доказване на техническа изгълнимост и търговска приложимост на открития минерален ресурс, разходите по проучване и оценка се трансформират към „Имоти, машини и съоръжения”.

Активите по проучване и оценка се преглеждат технически, финансово и на управленско ниво поне веднъж годишно с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности и извличане на ползи от направеното откритие, както и за наличие на индикации за обезценка. В случай че, Групата няма намерение да продължава проучвателните дейности или има индикации за обезценка, разходите се отписват.

Оценяването на активите по проучване и оценка на минерални ресурси при тяхното първоначално признаване в консолидирания отчет за финансовото състояние е по себестойност. Елементите на себестойността включват операции по проучване и оценяване.

“Операции по проучване” – означава операциите с цел проучване на акумулация от петрол. Това включва, без да се ограничава до, геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи, изучавания и изследвания, както и сондиране, удълбочаване, напускане или обсаждане и перфориране, както и изпитване на търсещи сондажи за откриването на петрол, и покупката, наемането или придобиването на такива суровини, материали, оборудване за тези дейности, каквито могат да бъдат включени в одобрените годишни работни проекти и бюджети.

“Операции по оценяване” – означава работите по оценяване (част от проучването) и работна програма за оценяване, изпълнявана след открития, с цел окупаторяване на природния резервоар, към който се отнася откритието по отношение на дебелина и латерално разпространение, и оценяване на извлекаемите количества в него, и следва да включва, без да се ограничава от геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи.

4.16. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в работно състояние.

Последващото оценяване на имотите, машините и съоръженията се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, свързани с определен актив от имоти, машини и съоръжения, се прибавят към балансовата сума на актива, когато е вероятно Групата да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи се признават за разход за периода, в който са направени.

Остатъчната стойност и полезният живот на имоти, машини и съоръжения се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Имоти, машини и съоръжения, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират на база на очаквания полезен срок на годност на подобни собствени активи на Групата, или на база на лизинговия договор, ако неговият срок е по-кратък.

Амортизацията на имоти, машини и съоръжения се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен живот на отделните групи активи, както следва:

- | | |
|-----------------------------------|--------------|
| • Сгради | 12-50 години |
| • Машини, съоръжения и съоръжения | 2-50 години |
| • Транспортни средства | 4-21 години |
| • Други | 2-23 години |

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

Печалбата или загубата от продажба на актив от имоти, машини и съоръжения се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Печалба/ (загуба) от продажба на нетекущи активи”.

Избраният праг на същественост за имоти, машини и съоръжения на Групата е в размер на 700 лв.

4.17. Отчитане на лизинговите договори

В съответствие с изискванията на МСС 17 „Лизинг” правата за разпореждане с актива се прехвърлят от лизингодателя върху лизингополучателя в случаите, в които лизингополучателят понася съществените рискове и изгоди, произтичащи от собствеността върху наетия актив.

При сключване на договор за финансов лизинг активът се признава в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя по по-ниската от двете стойности – справедливата стойност на наетия актив и настоящата стойност на минималните лизингови плащания плюс непредвидени плащания, ако има такива. В консолидирания отчет за финансовото състояние се отразява и съответното задължение по финансов лизинг, независимо от това дали част от лизинговите плащания се дължат авансово при сключване на договора за финансов лизинг.

Впоследствие лизинговите плащания се разпределят между финансов разход и намаление на неплатеното задължение по финансов лизинг.

Активите, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират в съответствие с изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” или МСС 38 „Нематериални активи”.

Лихвената част от лизинговата вноска представлява постоянен процент от непогасеното задължение и се признава в печалбата или загубата за периода на лизинговия договор.

Всички останали лизингови договори се считат за оперативни лизингови договори. Плащанията по оперативен лизингов договор се признават като разходи по линейния метод за срока на споразумението. Разходите, свързани с оперативния лизинг, напр. разходи за поддръжка и застраховки, се признават в печалбата или загубата в момента на възникването им.

Активите, отдадени по оперативни лизингови договори, се отразяват в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата и се амортизират в съответствие с амортизационната политика, възприета по отношение на подобни активи на Групата, и изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” или МСС 38 „Нематериални активи”. Доходът от оперативни лизингови договори се признава директно като приход в консолидирания отчет за печалбата или загубата и други всеобхватен доход за съответния отчетен период.

4.18. Тестове за обезценка на репутация, други нематериални активи и имоти, машини и съоръжения

При изчисляване на размера на обезценката Групата дефинира най-малката разграничима група активи, за която могат да бъдат определени самостоятелни парични потоци (единица, генерираща парични потоци). В резултат на това някои от активите подлежат на тест за обезценка на индивидуална база, а други - на база на единица, генерираща парични потоци. Репутацията е отнесена към единиците, генериращи парични потоци, които вероятно ще извличат ползи от съответната бизнес комбинация и които представляват най-ниското ниво в Групата, на което ръководството наблюдава репутацията.

Единиците, генериращи парични потоци, към които е отнесена репутацията, се тестват за обезценка поне веднъж годишно. Всички други отделни активи или единици, генериращи

парични потоци, се тестват за обезценка, когато събития или промяна в обстоятелствата индикират, че тяхната балансова стойност не може да бъде възстановена.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци. Данните, използвани при тестването за обезценка, се базират на последния одобрен бюджет на Групата, коригиран при необходимост с цел елиминиране на ефекта от бъдещи реорганизации и значителни подобрения на активи. Дисконтовите фактори се определят за всяка отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват съответния им рисков профил, оценен от ръководството на Групата.

Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се разпределят в намаление на балансовата стойност първо на репутацията, отнасяща се към тази единица, и след това на останалите активи от единицата, пропорционално на балансовата им стойност. С изключение на репутацията за всички други активи на Групата ръководството преценява последващо дали съществуват индикации за това, че загубата от обезценка, призната в предходни години, може вече да не съществува или да е намалена. Обезценка, призната в предходен период, се възстановява, ако възстановимата стойност на единицата, генерираща парични потоци, надвишава нейната балансова стойност.

4.19. Инвестиционни имоти

Групата отчита като инвестиционни имоти земя, сгради и трайно прикрепени машини и съоръжения към сградите, които се държат за получаване на приходи от наем и/или за увеличение на капитала, по модела на справедливата стойност.

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по себестойност, включваща покупната цена и всички разходи, които са пряко свързани с инвестиционния имот, например хонорари за правни услуги, данъци по прехвърляне на имота и други разходи по сделката.

Инвестиционните имоти се преоценяват на годишна база и се включват в консолидирания отчет за финансовото състояние по пазарните им стойности. Те се определят от независими оценители с професионална квалификация и значителен професионален опит в зависимост от характера и местонахождението на инвестиционните имоти, базирайки се на доказателства за пазарните условия.

Всяка печалба или загуба от промяна в справедливата стойност или от продажба на даден инвестиционен имот се признава незабавно в печалбата или загубата на ред „Промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти”.

Последващите разходи, свързани с инвестиционни имоти, които вече са признати в консолидирания финансов отчет на Групата, се прибавят към балансовата стойност на имотите, когато е вероятно Групата да получи бъдещи икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената стойност на съществуващите инвестиционни имоти. Всички други последващи разходи се признават за разход в периода, в който са възникнали.

Групата отписва инвестиционните си имоти при продажбата им или при трайното им изваждане от употреба, в случай че не се очакват никакви икономически изгоди от

тяхното освобождаване. Печалбите или загубите, възникващи от изваждането им от употреба или тяхната продажба, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването на актива и балансовата му стойност.

Приходите от наем и оперативните разходи, свързани с инвестиционни имоти, се представят в консолидирания отчет за печалбата или загубата съответно на ред „Приходи от продажби” и ред „Други разходи”, и се признават, както е описано в пояснение 4.9 и пояснение 4.11.

4.20. Финансови инструменти съгласно МСФО 9, считано от 01.01.2018 г.

4.20.1. Признаване и отписване

Финансовите активи и пасиви се признават, когато Дружеството стане страна по договорни споразумения, включващи финансови инструменти.

Финансов актив се отписва, когато договорните права върху паричните потоци от финансовия актив изтичат или когато финансовият актив и по същество всички рискове и изгоди се прехвърлят.

Финансов пасив се отписва при неговото погасяване, изплащане, при анулиране на сделката или при изтичане на давностния срок.

4.20.2. Класификация и първоначално оценяване на финансови активи

Първоначално финансовите активи се отчитат по справедлива стойност, коригирана с разходите по сделката, с изключение на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата и търговските вземания, които не съдържат съществен финансов компонент. Първоначалната оценка на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата не се коригира с разходите по сделката, които се отчитат като текущи разходи. Първоначалната оценка на търговските вземания, които не съдържат съществен финансов компонент представлява цената на сделката съгласно МСФО 15.

В зависимост от начина на последващо отчитане, финансовите активи се класифицират в една от следните категории:

- дългови инструменти по амортизирана стойност;
- финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата;
- финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с или без рекласификация в печалбата или загубата в зависимост дали са дългови или капиталови инструменти.

Класификацията на финансовите активи се определя на базата на следните две условия:

- бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи;
- характеристиките на договорните парични потоци на финансовия актив.

Всички приходи и разходи, свързани с финансовите активи, които са признати в печалбата и загубата, се включват в други финансови позиции с изключение на обезценката на търговските вземания, която се представя на ред „Други разходи“ в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

4.20.3. Последващо оценяване на финансовите активи

Процентите на очакваните загуби се основават на профилите на плащанията за продажби за период от 36 месеца преди 31 декември 2018 г. или съответно на 1 януари 2018 г., както

и на съответните исторически кредитни загуби, настъпили през този период. Историческите стойности на загубите се коригират, за да отразяват текущата и прогнозната информация за макроикономическите фактори, които влияят върху способността на клиентите да уреждат вземанията. Групата е определило БВП и равнището на безработица на страните, в които продава своите услуги, като най-важните фактори и съответно коригира историческите загуби въз основа на очакваните промени в тези фактори.

Дългови инструменти по амортизирана стойност

Финансовите активи се оценяват по амортизирана стойност, ако активите изпълняват следните критерии и не са определени за оценяване по справедлива стойност през печалбата и загубата:

- групата управлява активите в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансовите активи и да събира техните договорни парични потоци;
- съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Тази категория включва недеривативни финансови активи като заеми и вземания с фиксирани или определими плащания, които не се котират на активен пазар. След първоначалното признаване те се оценяват по амортизирана стойност с използване на метода на ефективната лихва. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е несъществен. Групата класифицира в тази категория парите и паричните еквиваленти, вземания от свързани лица и търговските и други вземания.

- **Търговски вземания**

Търговските вземания са суми, дължими от клиенти за продадени стоки или услуги, извършени в обичайния ход на стопанската дейност. Обикновено те се дължат за уреждане в кратък срок и следователно са класифицирани като текущи. Търговските вземания се признават първоначално в размер на безусловното възнаграждение, освен ако съдържат значителни компоненти на финансиране. Групата държи търговските вземания с цел събиране на договорните парични потоци и следователно ги оценява по амортизирана стойност, като използва метода на ефективната лихва. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е несъществен.

Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Финансови активи, за които не е приложим бизнес модел „държани за събиране на договорните парични потоци“ или бизнес модел „държани за събиране и продажба“, както и финансови активи, чиито договорни парични потоци не са единствено плащания на главница и лихви, се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата.

4.20.4. Обезценка на финансови активи

Новите изисквания за обезценка съгласно МСФО 9, използват повече информация, ориентирана към бъдещето, за да признаят очакваните кредитни загуби – моделът за „очакваните кредитни загуби“, който замества „модела на понесените загуби“, представен в МСС 39.

Инструментите, които попадат в обхвата на новите изисквания, включват заеми и други дългови финансови активи, оценявани по амортизирана стойност, търговски вземания, активи по договори, признати и оценявани съгласно МСФО 15, както и кредитни

ангажименти и някои договори за финансова гаранция (при емитента), които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Признаването на кредитни загуби вече не зависи от настъпването на събитие с кредитна загуба. Вместо това Групата разглежда по-широк спектър от информация при оценката на кредитния риск и оценяването на очакваните кредитни загуби, включително минали събития, текущи условия, разумни и поддържащи прогнози, които влияят върху очакваната събираемост на бъдещите парични потоци на инструмента.

При прилагането на тази подход, насочен към бъдещето, се прави разграничение между:

- финансови инструменти, чието кредитното качество не се е влошило значително спрямо момента на първоначалното признаване или имат нисък кредитен риск (Фаза 1) и
- финансови инструменти, чието кредитното качество се е влошило значително спрямо момента на първоначалното признаване или на които кредитния риск не е нисък (Фаза 2)
- „Фаза 3“ обхваща финансови активи, които имат обективни доказателства за обезценка към отчетната дата.

12-месечни очаквани кредитни загуби се признават за първата категория, докато очакваните загуби за целия срок на финансовите инструменти се признават за втората категория. Очакваните кредитни загуби се определят като разликата между всички договорни парични потоци, които се дължат на Групата и паричните потоци, които тя действително очаква да получи („паричен недостиг“). Тази разлика е дискотирана по първоначалния ефективен лихвен процент (или с коригирания спрямо кредита ефективен лихвен процент).

Изчисляването на очакваните кредитни загуби се определя на базата на вероятностно претеглената приблизителна оценка на кредитните загуби през очаквания срок на финансовите инструменти.

Търговски и други вземания и активи по договор

Групата използва опростен подход при отчитането на търговските и други вземания, както и на активите по договор и признава загуба от обезценка като очаквани кредитни загуби за целия срок. Те представляват очакваният недостиг в договорните парични потоци, като се има предвид възможността за неизпълнение във всеки момент от срока на финансовия инструмент. Групата използва своя натрупан опит, външни показатели и информация в дългосрочен план, за да изчисли очакваните кредитни загуби.

4.20.5. Класификация и оценяване на финансовите пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват банкови заеми и овърдрафти, търговски и други задължения и задължения по финансов лизинг.

Финансовите пасиви се оценяват първоначално по справедлива стойност и, където е приложимо, се коригират по отношение на разходите по сделката, освен ако Групата не е определила даден финансов пасив като оценяван по справедлива стойност през печалбата и загубата.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективната лихва.

Всички разходи свързани с лихви и, ако е приложимо, промени в справедливата стойност на инструмента, които се отчитат в печалбата или загубата, се включват във финансовите разходи или финансовите приходи.

4.21. Финансови инструменти, съгласно МСС 39, до 31.12.2017 г.

Финансовите активи и пасиви се признават, когато Групата стане страна по договорни споразумения, включващи финансови инструменти.

Финансов актив се отписва, когато се загуби контрол върху договорните права, които съставляват финансовия актив, т.е. когато са изтекли правата за получаване на парични потоци или е прехвърлена значимата част от рисковете и изгодите от собствеността.

Финансов пасив се отписва при неговото погасяване, изплащане, при анулиране на сделката или при изтичане на давностния срок.

При първоначално признаване на финансов актив и финансов пасив Групата ги оценява по справедлива стойност плюс разходите по транзакцията с изключение на финансовите активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се признават първоначално по справедлива стойност.

Финансовите активи се признават на датата на сделката.

Финансовите активи и финансовите пасиви се оценяват последващо, както е посочено по-долу.

4.21.1. Финансови активи

С цел последващо оценяване на финансовите активи, с изключение на хеджиращите инструменти, те се класифицират в следните категории:

- кредити и вземания;
- финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- инвестиции, държани до падеж;
- финансови активи на разположение за продажба.

Финансовите активи се разпределят към отделните категории в зависимост от целта, с която са придобити. Категорията на даден финансов инструмент определя метода му на оценяване и дали приходите и разходите се отразяват в печалбата или загубата или в другия всеобхватен доход на Групата. Всички финансови активи с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, подлежат на тест за обезценка към датата на финансовия отчет. Финансовите активи се обезценяват, когато съществуват обективни доказателства за това. Прилагат се различни критерии за определяне на загубата от обезценка в зависимост от категорията на финансовите активи, както е описано по-долу.

Всички приходи и разходи, свързани с притежаването на финансови инструменти, се отразяват в печалбата или загубата при получаването им, независимо от това как се оценява балансовата стойност на финансовия актив, за който се отнасят, и се представят в индивидуалния отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Други финансови позиции, нетно“, с изключение на загубата от обезценка на търговски вземания, която се представя на ред „Други разходи“.

Кредити и вземания

Кредити и вземания, възникнали първоначално в Групата, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани плащания, които не се търгуват на активен пазар. Кредитите и

вземанията последващо се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, намалена с размера на обезценката. Всяка промяна в стойността им се отразява в печалбата или загубата за текущия период. Парите и паричните еквиваленти, търговските и по-голямата част от други вземания на Групата спадат към тази категория финансови инструменти. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е незначителен.

Значими вземания се тестват за обезценка по отделно, когато са просрочени към датата на индивидуалния финансов отчет или когато съществуват обективни доказателства, че контрагентът няма да изпълни задълженията си. Всички други вземания се тестват за обезценка по групи, които се определят в зависимост от индустрията и региона на контрагента, както и от други кредитни рискове, ако съществуват такива. В този случай процентът на обезценката се определя на базата на исторически данни относно непогасени задължения на контрагенти за всяка идентифицирана група. Загубата от обезценка на търговските вземания се представя в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Други разходи”.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, са активи, които са държани за търгуване или са определени при първоначалното им признаване като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата. Всички деривативни финансови активи, освен ако не са специално определени като хеджиращи инструменти, попадат в тази категория. Активите от тази категория се оценяват по справедлива стойност, чийто изменения се признават в печалбата или загубата. Всяка печалба или загуба, произтичаща от деривативни финансови инструменти, е базирана на промени в справедливата стойност, която се определя от транзакции на активен пазар или посредством оценъчни методи при липсата на активен пазар.

4.21.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват банкови заеми и овърадрафти, търговски и други задължения и задължения по финансов лизинг.

Финансовите пасиви се признават, когато съществува договорно задължение за плащане на парични суми или друг финансов актив на друго предприятие или договорно задължение за размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия. Всички разходи, свързани с лихви се признават в печалбата или загубата на ред „Разходи за лихви”.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, с изключение на финансови инструменти, държани за търгуване или определени за оценяване по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се оценяват по справедлива стойност с отчитане на промените в печалбата или загубата.

Банковите заеми са взети с цел дългосрочно подпомагане на дейността на Групата. Те са отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата, нетно от разходите по получаването на заемите.

Търговските задължения се признават първоначално по номинална стойност и впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, намалена с плащания по уреждане на задължението.

Дивидентите, платими на акционерите, се признават, когато дивидентите са одобрени на общото събрание на акционерите.

4.21.3. Договори за продажба и обратно изкупуване на ценни книжа

Ценни книжа могат да бъдат давани под наем или продавани с ангажимент за обратното им изкупуване (репо-сделка). Тези ценни книжа продължават да се признават в консолидирания отчет за финансово състояние, когато всички съществени рискове и изгоди от притежаването им остават за сметка на Групата. В този случай се признава задължение към другата страна по договора в консолидирания отчет за финансовото състояние, когато Групата получи паричното възнаграждение.

Аналогично, когато Групата взима под наем или купува ценни книжа с ангажимент за обратната им продажба (обратна репо-сделка), но не придобива рисковете и изгодите от собствеността върху тях, сделките се третираат като предоставени обезпечени заеми, когато паричното възнаграждение е платено. Ценните книжа не се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Разликата между продажната цена и цената при обратното изкупуване се признава разсрочено за периода на договора, като се използва метода на ефективната лихва. Ценните книжа, отдадени под наем, продължават да се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние. Ценни книжа, взети под наем, не се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние, освен ако не са продадени на трети лица, при което задължението за обратно изкупуване се признава като търговско задължение по справедлива стойност и последващата печалба или загуба се включва в нетния оперативен резултат.

4.22. Материални запаси

Материалните запаси включват материали, незавършено производство, продукция и стоки. В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им, както и част от общите производствени разходи, определена на базата на нормален производствен капацитет. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализуема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализуема стойност представлява очакваната продажна цена на материалните запаси, намалена с очакваните разходи по продажбата. В случай че материалните запаси са били вече обезценени до нетната им реализуема стойност и в последващ отчетен период се окаже, че условията довели до обезценката не са вече налице, то се възприема новата им нетна реализуема стойност. Сумата на възстановяването може да бъде само до размера на балансовата стойност на материалните запаси преди обезценката. Сумата на обратно възстановяване на стойността на материалните запаси се отчита като намаление на разходите за материали за периода, в който възниква възстановяването.

Групата определя разходите за материали и стоки, като използва метода среднопретеглена стойност относно зърнени култури, торове и други, разходите за материали и стоки, като използва метода първа входяща – първа изходяща относно нефт и природен газ.

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

4.23. Данъци върху дохода

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущи данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал.

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на консолидирания финансов отчет. Текущият данък е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата в консолидирания финансов отчет. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и на данъчните закони, които са в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъци се изчисляват по пасивния метод за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа. Отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на репутация или при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не е бизнес комбинация или засяга данъчната или счетоводната печалба. Отсрочени данъци за временни разлики, свързани с акции в дъщерни и съвместни предприятия не се предвиждат, ако обратното проявление на тези временни разлики се контролира от Групата и е вероятно то да не настъпи в близко бъдеще.

Отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

Отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи. Относно преценката на ръководството за вероятността за възникване на бъдещи облагаеми доходи, чрез които да се усвоят отсрочени данъчни активи, вижте пояснение 4.28.

Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Групата има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързвани с позиции, признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал, при което съответният отсрочен данък се признава в другия всеобхватен доход или в собствения капитал.

4.24. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от налични пари в брой и парични средства по банкови сметки.

4.25. Собствен капитал и резерви

Акционерният капитал отразява номиналната стойност на емитираните акции на предприятието майка.

Резервите включват законови резерви, резерви по планове с дефинирани доходи и други резерви формирани от финансов резултат от предходен период, разпределен в резерви след решение на Общото събрание на акционерите.

Неразпределената печалба включва текущия финансов резултат и натрупаните печалби и непокрити загуби от минали години.

Задълженията за плащане на дивиденди на акционерите на Дружеството майка са включени на ред „Задължения към свързани лица”, а задълженията за дивиденди към акционерите на неконтролиращото участие се включват на ред “Други задължения” в консолидирания отчет за финансовото състояние, когато дивидентите са одобрени за разпределение от общото събрание акционерите преди края на отчетния период.

Всички трансакции със собствениците на предприятието майка се представят отделно в консолидирания отчет за собствения капитал.

4.26. Пенсионни и краткосрочни възнаграждения на служителите

Групата отчита краткосрочни задължения по компенсируеми отпуски, възникнали поради неизползван платен годишен отпуск в случаите, в които се очаква той да бъдат ползван в рамките на 12 месеца след датата на отчетния период, през който наетите лица са положили труда, свързан с тези отпуски. Краткосрочните задължения към персонала включват надници, заплати и социални осигуровки.

Планове с дефинирани доходи са пенсионни планове, при които сумата, която служителът ще получи след пенсиониране, се определя от неговия стаж и последното му възнаграждение. Правните задължения за изплащането на дефинираните доходи остават задължения на Групата, дори ако планът на активите не покрива плана с дефинирани доходи. Планът на активите може да включва активи, специално предназначени за финансирането на дългосрочните задължения по плановите с дефинирани доходи, както и определени застрахователни полици.

Задължението, признато в консолидирания отчет за финансовото състояние относно планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период, намалена със справедливата стойност на активите по плана.

Ръководството на Групата оценява задължението по изплащане на дефинирани доходи веднъж годишно с помощта на независим актюер. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на разходите за медицинско обслужване и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взема предвид доходността на висококачествени корпоративни облигации, които са деноминирани във валутата, в която доходите ще бъдат платени и са с падеж, близък до този на съответните пенсионни задължения.

Актюерските печалби или загуби се признават в другия всеобхватен доход. Всички други разходи, свързани с разходи за пенсионни възнаграждения на служителите, са включени на ред „Разходи за персонала”.

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Задължения към персонала” по недисконтирана стойност, която Групата очаква да изплати.

Групата не е разработвала и не прилага планове за възнаграждения на служителите след напускане.

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Задължения към персонала” по недисконтирана стойност, която Групата очаква да изплати.

4.27. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато има вероятност сегашни задължения в резултат от минало събитие да доведат до изходящ поток на ресурси от Групата и сумата на задължението може да бъде надеждно оценена. Възможно е да съществува несигурност относно срочността или сумата на изходящия паричен поток. Сегашно задължение се поражда от наличието на правно или конструктивно задължение вследствие на минали събития. Провизиите за реструктуриране се признават само ако е разработен и приложен подробен формален план за реструктуриране или ръководството е обявило основните моменти на плана за реструктуриране пред засегнатите лица. Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

Сумата, която се признава като провизия, се изчислява на база най-надеждната оценка на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат в предвид рисковете и несигурността, включително свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, които Групата със сигурност ще получи, се признават като отделен актив. Възможно е този актив да не надвишава стойността на съответната провизия.

Провизиите се преразглеждат в края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава, освен ако не става въпрос за бизнес комбинация (вж. пояснение 4.4). При бизнес комбинация условните задължения се признават при разпределянето на цената на придобиване към активите и пасивите, придобити в бизнес комбинацията. Условните пасиви следва да се оценяват последващо по по-високата стойност между описаната по-горе сравнима провизия и първоначално признатата сума, намалена с натрупаната амортизация.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

4.28. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

Значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводната политика на Групата, които оказват най-съществено влияние върху консолидирания финансов отчет, са описани по-долу. Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснение 4.29.

4.28.1. Приходи

Групата е обвързана с продължителен договор за отдаване под наем на недвижими имоти. Частта от наемната цена, свързана с договора за наем, се отчита като приход за бъдещи периоди и се признава като текущ приход през периода, в който са били отдадени недвижимите имоти.

4.28.2. Инвестиция, отчитана по метода на собствения капитал - Параходство Българско речно плаване АД

Притежаваната инвестиция в Дружество Параходство Българско речно плаване АД е класифицирана като асоциирано предприятие на Групата, въпреки че тя притежава само 1,20% от правата на глас на база притежаван брой акции от капитала му. Чрез участието на своето ръководство в прекия управителен орган на Параходство Българско речно плаване АД, Групата може да окаже значително влияние върху оперативните решения на същото. Поради тази причина ръководството е стигнало до заключението, че Групата има практическата възможност да влияе върху съответните дейности на дружеството и затова е налице значително влияние.

4.28.3. Лизинги

Съгласно МСС 17 „Лизинг” ръководството класифицира лизинговите договори за машини и транспортни средства като финансов лизинг. В някои случаи лизинговата транзакция не е еднозначна и ръководството преценява дали договорът е финансов лизинг, при който всички съществени рискове и ползи от собствеността върху актива се прехвърлят на лизингополучателя.

4.28.4. Отсрочени данъчни активи

Оценката на вероятността за бъдещи облагаеми доходи за усвояването на отсрочени данъчни активи се базира на последната одобрена бюджетна прогноза, коригирана относно значими необлагаеми приходи и разходи и специфични ограничения за пренасяне на неизползвани данъчни загуби или кредити. Ако надеждна прогноза за облагаем доход предполага вероятното използване на отсрочен данъчен актив особено в случаи, когато активът може да се употреби без времево ограничение, тогава отсроченият данъчен актив се признава изцяло. Признаването на отсрочени данъчни активи, които подлежат на определени правни или икономически ограничения или несигурност, се преценява от ръководството за всеки отделен случай въз основа на специфичните факти и обстоятелства.

4.28.5. Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност

Анализът и намеренията на ръководството са потвърдени от бизнес модела на държане на дълговите инструменти, които отговарят на изискванията за получаване на плащания единствено на главница и лихви и държане на активите до събирането на договорените парични потоци от облигациите, които са класифицирани като дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност. Това решение е съобразено с текущата ликвидност и капитала на Групата.

4.29. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

При изготвянето на консолидирания финансов отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

При изготвянето на представения консолидиран финансов отчет значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводните политики на Групата и основните източници на несигурност на счетоводните приблизителни оценки не се различават от тези, оповестени в годишния финансов отчет на Групата към 31 декември 2017 г., с изключение на промените в приблизителната оценка на задълженията за разходи за данъци върху дохода и новоприетите МСФО 9 и МСФО 15.

Информацията относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

4.29.1. Обезценка на нефинансови активи

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци (вж. пояснение 4.18). При изчисляване на очакваните бъдещи парични потоци ръководството прави предположения относно бъдещите брутни печалби. Тези предположения са свързани с бъдещи събития и обстоятелства. Действителните резултати могат да се различават и да наложат значителни корекции в активите на Групата през следващата отчетна година.

В повечето случаи при определянето на приложимия дисконтов фактор се прави оценка на подходящите корекции във връзка с пазарния риск и рисковите фактори, които са специфични за отделните активи.

Групата е отчетала загуби от обезценка на нетекущи активи в размер на 2 103 хил. лв. през 2018 г.

4.29.2. Полезен живот на амортизируеми активи

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период.

Към 31 декември 2018 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Дружеството. Преносните стойности на активите са анализирани в пояснения 10 и 11. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване.

4.29.3. Материални запаси

Резервните части и принадлежности за техническо обслужване и текущ ремонт обикновено се отчитат като материални запаси и се признават в печалбата или загубата в момента на влагането им. Основните резервни части и резервно оборудване обаче се считат за имоти, машини и съоръжения, когато предприятието очаква да ги използва през повече от един период. По същия начин ако резервните части и принадлежности за техническо обслужване и текущ ремонт могат да се използват само във връзка с отделен имот, машина и съоръжение, те се отчетат като имоти, машини и съоръжения.

При прилагане на критериите за признаване към специфичните обстоятелства на дадено предприятие е необходимо да се използва преценка. Може да е уместно да се обединят поотделно незначителни позиции, за да се приложат към съвкупната им стойност.

Материалните запаси се оценяват по по-ниската стойност от цената на придобиване и нетната реализуема стойност. При определяне на нетната реализуема стойност ръководството взема предвид най-надеждната налична информация към датата на приблизителната оценка. Бъдещата реализация на балансовата стойност на материалните запаси в размер на 18 633 хил. лв. (2017 г.: 20 818 хил. лв.) се влияе от промените на търсенето на пазара.

4.29.4. Измерване на очакваните кредитни загуби

Кредитните загуби представляват разликата между всички договорни парични потоци, дължими на Групата и всички парични потоци, които Групата очаква да получи. Очакваните кредитни загуби са вероятностно претеглена оценка на кредитните загуби, които изискват преценката на Групата. Очакваните кредитни загуби са дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент (или с коригирания спрямо кредита ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка).

4.29.5. Оценяване по справедлива стойност

Ръководството използва техники за оценяване на справедливата стойност на финансови инструменти (при липса на котирани цени на активен пазар) и нефинансови активи. При прилагане на техники за оценяване ръководството използва в максимална степен пазарни данни и предположения, които пазарните участници биха възприели при оценяването на даден инструмент. Когато липсват приложими пазарни данни, ръководството използва своята най-добра оценка на предположенията, които биха направили пазарните участници. Тези оценки могат да се различават от действителните цени, които биха били определени при справедлива пазарна сделка между информирани и желаещи страни в края на отчетния период (вж. пояснение 13 и пояснение 16.3).

4.29.6. Бизнес комбинации

При първоначалното им признаване активите и пасивите на придобития бизнес са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние с тяхната справедлива стойност. При изчисляване на справедливата стойност ръководството използва оценки на бъдещите парични потоци и дисконтовите фактори, които обаче могат да се различават от действителните резултати. Всички промени в оценката след първоначалното признаване биха се отразили върху стойността на репутацията.

4.29.7. Задължение за изплащане на дефинирани доходи

Ръководството оценява веднъж годишно с помощта на независим актюер задължението за изплащане на дефинирани доходи. Действителната стойност на задължението може да се различава от предварителната оценка поради нейната несигурност. Оценката на задължението за изплащане на дефинирани доходи се базира на статистически показатели за инфлация, разходи за здравно обслужване и смъртност. Друг фактор, който оказва влияние, са предвидените от Групата бъдещи увеличения на заплатите. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година спрямо лихвените проценти на висококачествени корпоративни облигации, които са деноминирани във валутата, в която ще бъдат изплащани дефинираните доходи и които са с падеж, съответстващ приблизително на падежа на съответните пенсионни задължения. Несигурност в приблизителната оценка съществува особено по отношение на актюерските допускания, която може да варира значително в бъдещите оценки на стойността на задълженията за изплащане на дефинирани доходи.

4.29.8. Провизии

Групата начислява провизии за „Фонд за напускане” по концесионни договори. При определяне на размера на провизиите за „Фонд за напускане” Ръководството използва в най-висока степен актуални данни и предположения. Тези оценки обаче могат да се различават от действителните задължения, които биха били възникнали при прекратяване на концесионните договори.

5. Ефект от промяна на счетоводната политика

Както е оповестено в бележка 3.13.1, МСФО 9 е приложен без преизчисляване на сравнителната информация. Прекласификациите и корекциите, произтичащи от тези промени в счетоводната политика на Групата, не се отразяват в индивидуалния отчет за финансовото състояние към 31 декември 2017 г., а се признават в индивидуалния отчет за финансовото състояние към 1 януари 2018 г.

Следващата таблица показва корекциите, признати за всяка отделна позиция.

Отчет за финансовото състояние

	31 декември 2017	Ефект от прилагане на МСФО 9	1 януари 2018
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв. Преизчислен
Нетекущи активи			
Имоти, машини и съоръжения	153 212	-	153 212
Нематериални активи	13 234	-	13 234
Инвестиционни имоти	76 936	-	76 936
Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал	5 070	-	5 070
Дългосрочни финансови активи	16 058	-	16 058
Репутация	29 858	-	29 858
Дългосрочни търговски и други вземания	1 780	-	1 780
Отсрочени данъчни активи	1 845	3 475	5 320
	297 993	3 475	301 468
Текущи активи			
Материални запаси	20 818	-	20 818
Краткосрочни финансови активи	59 650	(25 559)	34 091
Търговски и други вземания	51 153	(6 138)	45 015
Вземания от свързани лица	32 373	(2 797)	29 576
Вземания във връзка с данъци върху дохода	75	-	75
Пари и парични еквиваленти	10 719	(3)	10 716
	174 788	(34 497)	140 291
Общо активи	472 781	(31 022)	441 759
Собствен капитал			
Акционерен капитал	195 660	-	195 660
Премнен резерв	16 113	-	16 113
Други резерви	39 891	-	39 891
Неразпределена печалба	8 574	(21 019)	(12 445)
Собствен капитал, отнасящ се до собствениците на предприятието майка	260 238	(21 019)	239 219
Неконтролиращо участие	64 733	(10 003)	54 730
Общо собствен капитал	324 971	(31 022)	293 949
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Провизии	598	-	598
Задължения към персонала	1 761	-	1 761
Дългосрочни финансови пасиви	13 680	-	13 680
Задължения по финансов лизинг	2 729	-	2 729
Търговски и други задължения	2 587	-	2 587
Задължения към свързани лица	1 299	-	1 299
Отсрочени данъчни пасиви	14 047	-	14 047
Нетекущи пасиви	36 701	-	36 701
Текущи пасиви			
Задължения към персонала	3 273	-	3 273
Краткосрочни финансови пасиви	47 106	-	47 106
Задължения по финансов лизинг	1 097	-	1 097
Търговски и други задължения	24 762	-	24 762
Задължения към свързани лица	34 296	-	34 296
Задължения за данъци върху дохода	575	-	575
	111 109	-	111 109
Общо пасиви	147 810	-	147 810
Общо собствен капитал и пасиви	472 781	(31 022)	441 759

Общият ефект върху неразпределената печалба на Групата към 1 януари 2018 г. е представен, както следва:

	Неразпределена печалба
	хил. лв.
Крайно салдо към 31 декември 2017 г. – МСС 39/МСС 18	8 574
Корекции от прилагането на МСФО 9:	
Увеличение на загубата от обезценка на търговски вземания и активи по договор	(24 494)
Увеличение на отсрочените данъчни активи във връзка със загуби от обезценка	3 475
	(21 019)
Начално салдо към 1 януари 2018 г. – МСФО 9	(12 445)
Ефект от прилагането на МСФО 9 върху неконтролиращото участие	(10 003)

6. База за консолидация

6.1. Инвестиции в дъщерни предприятия

Дъщерните предприятия, включени в консолидацията, са както следва:

Име на дъщерното предприятие	Основна дейност	участие %	участие %
		2018	2017
Проучване и добив на нефт и газ АД	Добив на пр. ресурси	51.22	51.22
Слънчеви лъчи Провадия ЕАД	Производство	100	100
Асенова крепост АД	Търговия	65.58	68.85
Порт Балчик АД	Пристанищни услуги	67	67
Добрички панаир АД	Услуги	59.97	-
Булхимтрейд ООД	Търговия	66	66
Рабър трейд ООД	Търговия	60	60
Арис 2003 ЕООД	Търговия	100	100
Химцелтекс ЕООД	Търговия	100	100
Зърнени храни Грейн ЕООД	Търговия	100	100
Ай Ти Системс Консулт ЕООД	Софтуер услуги	100	100
Българска Петролна Рафинерия ЕООД	Производство	51	51
ПДНГ – Сервиз ЕООД	Търговия	51	51
Химойл БГ ЕООД	Търговия	51	51
Голф Шабла АД	Услуги	33	33
Издателство Геология и Минерални Ресурси ООД	Издателска дейност	36	36
Ситняково проджект истейт ЕООД	Услуги	51	51
АК Пластик ООД	Производство	65.58	68.85
Асела АД	Производство	33.70	35.21
Химимпорт фарма АД	Търговия	-	68

Всяка акция или дял от притежавания капитал в дъщерно дружество, дава право на глас в общото събрание на акционерите/съдружниците на съответното дружество.

Име на дъщерното предприятие	Дял на участието и правата на глас на НКУ		Общ всеобхватен доход, разпределен на НКУ	
	2018	2017	2018	2017
	%	%	‘000 лв.	‘000 лв.
Икономическа Група „Проучване и добив на нефт и газ АД“	48.78	48.78	1 594	1 676
Икономическа група „Асенова крепост АД“	34.42	31.16	132	(12)
Добрички панаир АД	40.03	-	18	-
Порт Балчик АД	33	33	99	138
Химимпорт фарма АД	-	32	194	574
Тексим трейдинг АД	-	-	-	(1)
Булхимтрейд ООД	34	34	19	22
Рабър трейд ООД	40	40	(11)	(3)
			2 045	2 394

Икономическа група „Проучване и добив на нефт и газ“ включва следните дружества: Проучване и добив на нефт и газ АД, Българска Петролна Рафинерия ЕООД, ПДНГ – Сервиз ЕООД, Химойл БГ ЕООД, Голф Шабла АД, Издателство Геология и Минерални Ресурси ООД и Ситняково проджект истейт ЕООД.

Икономическата група „Асенова крепост“ включва дружествата Асенова Крепост АД, Асела АД и АК Пластик ООД.

Икономическата група „Химцелтекс ЕООД“ включва дружества Химцелтекс ЕООД и Арис 2003 ЕООД.

През 2018 г. е разпределен дивидент на неконтролиращото участие в размер на 3 173 хил. лв. (2017 г.: 1 983 хил. лв.).

По-долу е представена обобщена финансова информация за Групата преди вътрешногрупови елиминации:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Нетекущи активи	476 004	442 559
Текущи активи	139 071	256 624
Общо активи	615 075	699 183
Нетекущи пасиви	62 672	36 701
Текущи пасиви	107 548	192 520
Общо пасиви	170 220	229 221
Собствен капитал, отнасящ се до собствениците на предприятието майка	391 514	405 229
Неконтролиращо участие	53 400	64 733
Приходи	100 373	105 587
Печалба за годината, отнасяща се до собствениците на предприятието майка	8 443	3 892
Печалба за годината, отнасяща се до неконтролиращото участие	2 012	2 461
Печалба за годината	10 455	6 353
Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се до собствениците на предприятието майка	8 475	3 745
Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се до неконтролиращото участие	2 029	2 394
Общо всеобхватен доход за годината	10 504	6 139
Нетни парични потоци от оперативна дейност	12 396	9 049
Нетни парични потоци от инвестиционна дейност	(1 195)	(23 577)
Нетни парични потоци от финансова дейност	(16 207)	15 323
Нетен паричен поток	(5 006)	795

6.2. Продажба на Химимпорт фарма АД през 2018 г.

На 15 март 2018 г. Групата сключва договор за покупко – продажба на временно удостоверение, с който продава всички свои 50 250 бр. притежавани акции от капитала на дружество Химимпорт фарма АД. Акциите са с номинална стойност 1 лв. всяка и представляват 68% от капитала на Химимпорт фарма АД.

6.3. Придобиване на дружество Добрички панаир АД през 2018 г.

През 2018 г. Групата придоби контрол над дружество Добрички панаир АД чрез покупка на 389 обикновени поименни акции или 19.99 % от собствения му капитал и правата на глас в дружеството. В резултат на това дялът на Групата в собствения капитал на Добрички панаир АД се е увеличил от 39.98 % на нараства на 59,97%.

От датата на придобиването Добрички панаир АД е реализирало приходи в размер на 107 хил. лв. и печалба в размер на 41 хил. лв., дялът от която е представен като дял от печалбата на асоциираното дружество преди придобиването на контрол.

Общата цена на придобиване възлиза на 765 хил. лв. и включва следните компоненти:

ХИЛ. ЛВ.

Покупна цена, платена в брой	39
Общо прехвърлено възнаграждение	39
Справедлива стойност на дялово участие в Добрички панаир АД, притежавано преди бизнес комбинацията	726
Общо възнаграждение	765

Не са отчетени разходи, свързани с придобиването.

Разпределението на покупната цена към придобитите активи и пасиви на Добрички панаир АД е извършено през 2018 г. Стойността на всяка група придобити активи, пасиви и условни задължения, признати към датата на придобиване, е представена, както следва:

**Призната стойност
към датата на
придобиване**

ХИЛ. ЛВ.

Имоти, машини и съоръжения	333
Общо нетекущи активи	333
Търговски и други финансови вземания	20
Пари и парични еквиваленти	1 469
Общо текущи активи	1 489
Други пасиви	6
Общо нетекущи пасиви	6
Търговски и други задължения	20
Общо текущи пасиви	20
Нетни разграничими активи	1 796

ХИЛ. ЛВ.

Прехвърлено възнаграждение, платено в брой	39
Сума на придобитите пари и парични еквиваленти	(1 469)
Нетен изходящ паричен поток при придобиването	(1 430)
Нетно парични средства, получени при придобиването	1 430

Неконтролиращото участие в дружеството, признато към датата на придобиване, е оценено пропорционално на стойността на разграничимите активи и пасиви.

Печалбата, възникнала в резултат на бизнес комбинацията, е определена, както следва:

ХИЛ. ЛВ.

Общо възнаграждение	39
Неконтролиращо участие оценено по справедлива стойност/ пропорционално на дела в признатите стойности на активите и пасивите на придобиваното дружество	719
Справедлива стойност на притежавано дялово участие в придобитото дружество преди бизнес комбинацията	726
Справедлива стойност на придобитите разграничими нетни активи	(1 796)
Печалба	(312)

Печалбата е призната на ред „Финансови приходи“ в консолидирания отчет за печалбата или загубата.

В резултат на бизнес комбинацията няма преустановяване на основна част от дейността.

6.4. Продажба на неконтролиращо участие в Асенова крепост АД през 2018 г.

На 19 декември 2018 г. Групата продава 83 000 броя акции от капитала на дружество Асенова крепост АД, което представлява 3.26 % от притежаваната инвестиция. След продажбата контролиращото участие на Групата от 68.84 % става 65.58%. В резултат от продажбата е отписана репутация в размер на 175 хил. лв.

7. Репутация

Нетната балансова стойност на репутацията може да бъде анализирана, както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Балансова стойност		
Салдо към 1 януари	29 858	30 047
Отписана репутация през годината	(742)	(189)
Балансова стойност към 31 декември	29 116	29 858

За целите на годишния тест за обезценка репутацията се разпределя към следните единици, генериращи парични потоци, които вероятно ще извличат ползи от бизнес комбинациите, при които е възникнала репутацията:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Проучване и добив на нефт и газ АД	14 698	14 698
Зърнени храни България АД	7 183	7 202
Асенова крепост АД	5 175	5 350
Слънчеви лъчи Провадия ЕАД	1 094	1 094
Химцелтекс ООД	603	603
Химимпорт фарма АД	-	548
Булхимтрейд ООД	232	232
Порт Балчик АД	111	111
Рабър трейд ООД	12	12
Ай Ти Системс Консулт ЕООД	8	8
Разпределение на репутацията към 31 декември	29 116	29 858

8. Инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал

Към 31 декември Дружеството притежава следните инвестиции, които се отчитат по метода на собствения капитал:

Име на дружеството	2018 ‘000 лв.	участие %	2017 ‘000 лв.	участие %
Параходство Българско речно плаване АД	3 840	1,20	3 862	1,20
Добрички панаир АД	-	-	707	39,98
Каварна газ ООД	557	35	501	35
	4 397		5 070	

Обобщена финансова информация за асоциираните предприятия за 2018 г. може да бъде представена, както следва:

	Параходство БПР АД	Добрички панаир АД (до 20 април 2018 г.)	Каварна газ ООД	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Активи	89 029	1 822	2 074	92 925
Пасиви	(15 421)	(26)	(488)	(15 935)
Приходи	12 188	107	1 283	13 578
Печалба/ (загуба)	(1 874)	41	161	(1 672)
Дял от печалбата / (загубата)	(22)	16	56	50

Обобщена финансова информация за асоциираните предприятия за 2017 г. може да бъде представена, както следва:

	Параходство БПР АД	Добрички панаир АД	Каварна газ ООД	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Активи	90 350	1 789	1 843	93 982
Пасиви	(16 502)	(34)	(412)	(16 948)
Приходи	13 254	221	1 032	14 507
Печалба	245	26	92	363
Дял от печалбата	3	10	32	46

Котираната борсова цена на акциите на Параходство БПР АД към 31 декември 2018 г. е 0.795 лв. за акция.

На 20 април 2018 г. с договор за покупко – продажба на акции са придобити 389 броя обикновени поименни акции, които представляват 19,99% от капитала на „Добрички панаир“ АД. Към 31 декември 2018 г. Зърнени храни България АД притежава 59,97 % (39,98% през 2017 г.) от правата на глас и собствения капитал на дружество Добрички панаир АД и инвестицията е прекласифицирана от асоциирано предприятие в дъщерно предприятие.

Акциите на Добрички панаир АД не се търгуват на публична фондова борса и поради тази причина справедливата им стойност не може да бъде установена надеждно.

Акциите Каварна газ ООД не се търгуват на публична фондова борса и поради тази причина справедливата им стойност не може да бъде установена надеждно.

Полаганият се дял от печалбата в общ размер на 50 хил. лв. (2017 г.: 46 хил. лв.) е включен на ред „Печалба от инвестиции, отчитани по метода на собствения капитал” в консолидирания отчет за печалбата или загубата.

Датата на финансовите отчети на асоциираните предприятия е 31 декември.

Всички трансфери на парични средства към Групата, напр. изплащане на дивиденди, се осъществяват след одобрението на най-малко 51 % от всички собственици на предприятията. През 2018 г. и 2017 г. Групата не е получавала дивиденди.

Дружеството няма условни задължения или други поети ангажименти, свързани с инвестиции в асоциирани предприятия.

9. Отчитане по сегменти

Ръководството определя към настоящия момент следните продуктови линии на Групата като оперативни сегменти, както е описано в пояснение 4.8: производство, търговия и услуги. Тези оперативни сегменти се наблюдават от ръководството, отговорно за вземане на главните оперативни решения на базата на коригираните оперативни резултати на сегментите.

Информацията за отделните сегменти може да бъде анализирана за представените отчетни периоди, както следва:

	Производство	Търговия	Услуги	Междусегментни сделки	Общо
	2018 ‘000 лв.	2018 ‘000 лв.	2018 ‘000 лв.	2018 ‘000 лв.	2018 ‘000 лв.
Приходи	64 300	31 548	4 525	(9 659)	90 714
Приходи от клиенти	64 300	31 548	4 525	(9 659)	90 714
Оперативни разходи на сегмента	(60 973)	(4 040)	(2 038)	4 743	(62 308)
Промяна в справедливата стойност на инвестиционните имоти	-	(149)	-	-	(149)
Себестойност на продадените стоки и други текущи активи	(430)	(23 436)	(2 216)	4 238	(21 844)
Промени в наличностите на готовата продукция и незавършеното производство	(74)	-	-	(26)	(100)
Капитализирани разходи и други суми с корективен характер	2 942	-	-	-	2 942
Оперативна печалба на сегмента	5 765	3 923	271	(704)	9 255
Активи на сегмента	222 011	182 961	18 851	(22 954)	400 869

	Производство	Търговия	Услуги	Междусегментни сделки	Общо
	2017 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Приходи	59 899	42 616	3 072	(6 281)	99 306
Приходи от клиенти	59 899	42 616	3 072	(6 281)	99 306
Оперативни разходи на сегмента	(60 660)	(5 880)	(1 502)	4 272	(63 770)
Промяна в справедливата стойност на инвестиционните имоти	-	(53)	-	-	(53)
Себестойност на продадените стоки и други текущи активи	(269)	(35 562)	(1 075)	2 244	(34 662)
Промени в наличностите на готовата продукция и незавършеното производство	458	-	-	(37)	421
Капитализирани разходи и други суми с корективен характер	2 524	-	-	-	2 524
Оперативна печалба/(загуба) на сегмента	1 952	1 121	495	198	3 766
Активи на сегмента	265 290	235 349	18 992	(46 850)	472 781

Общата сума на приходите, оперативната печалба и активите на отделните сегменти са равнени със съответните позиции в консолидирания финансов отчет на Групата, както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Приходи		
Общо приходи на сегменти	100 373	105 587
Елиминирание на междусегментни приходи	(9 659)	(6 281)
Приходи на Групата	90 714	99 306

Печалба		
Оперативна печалба на сегментите	9 959	3 568
Елиминирание на печалбата от сделки между сегментите	(704)	198
Оперативна печалба на Групата	9 255	3 766

Дял от финансовия резултат на инвестиции отчитани по метода на собствения капитал	50	46
Финансови разходи	(4 668)	(4 954)
Финансови приходи	2 649	4 887
Други финансови позиции	11	218
Печалба на Групата преди данъци	7 297	3 963

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Активи		
Общо активи на сегментите	423 823	519 631
Неразпределяеми активи	191 311	179 552
Елиминации	(214 265)	(226 402)
Активи на Групата	400 869	472 781

През представените отчетни периоди неразпределените оперативни разходи се състоят от: вземания във връзка с данъци върху дохода, репутация, отсрочени данъчни активи и инвестиции в асоциирани предприятия по метода на собствения капитал.

Приходите на Групата могат да бъдат анализирани както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Приходи от продажби	84 379	96 311
Други приходи	6 231	3 142
Печалба от продажба на нетекущи активи	104	(147)
Общо приходи на Групата	90 714	99 306

10. Нематериални активи

Нематериалните активи на Групата включват софтуер, права върху интелектуална собственост, права върху индустриална собственост, лицензи, патенти и др. Балансовите стойности за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

	Софтуер	Търговски марки	Права върху индустриална собственост	Лицензи и патенти	Други	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2018 г.	498	226	370	49	13 558	14 701
Новопридобити активи, закупени	2	-	-	-	78	80
Отписани активи	-	-	-	-	(2 103)	(2 103)
Салдо към 31 декември 2018 г.	450	226	370	49	11 533	12 678
Амортизация						
Салдо към 1 януари 2018 г.	(238)	(226)	(113)	(49)	(841)	(1 467)
Амортизация	(5)	-	-	-	(100)	(105)
Салдо към 31 декември 2018 г.	(243)	(226)	(113)	(49)	(941)	(1 572)
Балансова стойност към 31 декември 2018 г.	257	-	257	-	10 592	11 106

	Софтуер	Търговски марки	Права върху индустриална собственост	Лицензи и патенти	Други	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2017 г.	498	226	370	54	13 288	14 436
Новопридобити активи, закупени	-	-	-	-	270	270
Отписани активи	-	-	-	(5)	-	(5)
Салдо към 31 декември 2017 г.	498	226	370	49	13 558	14 701
Амортизация						
Салдо към 1 януари 2017 г.	(225)	(226)	(113)	(50)	(741)	(1 355)
Амортизация	(13)	-	-	(4)	(100)	(117)
Амортизация на отписани активи	-	-	-	5	-	5
Салдо към 31 декември 2017 г.	(238)	(226)	(113)	(49)	(841)	(1 467)
Балансова стойност към 31 декември 2017 г.	260	-	257	-	12 717	13 234

В групата „Други” нематериални активи са отчетени разходи за придобиване на нематериални активи и разходи по проучване и оценка на минерални ресурси. Разходите по проучване и оценка се състоят от предоставени права и капитализирани разходи по проучване и оценка.

Към 31.12.2018 г. са капитализирани разходи за проучване и оценка в Блок 1-12 Кнежа и Блок 1-17 Овча могила в размер на 9 599 хил. лв. (2017 г.: 11 630 хил. лв.).

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Блок 1-12 Кнежа	7 846	7 774
Блок 1-17 Овча могила	1 753	3 856
	9 599	11 630

Към края на отчетния период ръководството е направило технически и финансов преглед на активите по проучване и оценка с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности.

През 2018 г. са установени индикации за обезценка на разходи по проучване и оценка в размер на 2 103 хил. лв. в Блок 1-17 Овча могила, като същата е представена на ред „Други разходи” в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. През 2017 г. не са установени индикации за обезценка.

Правата върху индустриална собственост включват еднократно концесионно възнаграждение по Договор за концесия с оставащ полезен живот от 16 години.

Всички разходи за амортизация се включени в консолидирания отчет за доходите на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

Към 31 декември 2018 г. Групата е заложила нематериални активи с балансова стойност 5 хил. лв. (31 декември 2017 г.: 6 хил. лв.) като обезпечения по кредити или други задължения.

11. Имоти машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията на Групата включват земя, сгради, машини, съоръжения и оборудване, транспортни средства, разходи и аванси за придобиване на ДМА и други. Балансовата им стойност може да бъде анализирана както следва:

	Земя	Сгради	Машини съоръжения и оборудване	Резервни части	Транс- портни средства	Други	Разходи и аванси за придобиване на ДМА	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност								
Салдо към 1 януари 2018 г.	8 554	26 765	134 162	229	2 495	16 806	7 378	196 389
Новопридобити активи	7	30	2 603	229	418	2 607	3 243	9 137
Новопридобити активи в резултат на бизнес комбинация	-	-	82	-	73	17	321	493
Отписани активи	-	-	(421)	(80)	(132)	(87)	(3 752)	(4 472)
Отписани активи в резултат на бизнес комбинация	-	-	(128)	-	(203)	-	(12)	(343)
Вътрешен трансфер на активи	-	-	489	-	-	-	(489)	-
Салдо към 31 декември 2018 г.	8 561	26 795	136 787	378	2 651	19 343	6 689	201 204
Амортизация								
Салдо към 1 януари 2018 г.	-	(2 857)	(30 630)	-	(1 694)	(7 996)	-	(43 177)
Амортизация на отписани активи	-	-	379	-	131	86	-	596
Амортизация на отписани активи в резултат на бизнес комбинация	-	-	57	-	225	-	-	282
Амортизация за периода	-	(567)	(4 876)	-	(243)	(2 148)	-	(7 834)
Амортизация на новопридобити активи в резултат на бизнес комбинация	-	-	(75)	-	(67)	(17)	-	(159)
Салдо към 31 декември 2018 г.	-	(3 424)	(35 145)	-	(1 648)	(10 075)	-	(50 292)
Балансова стойност към 31 декември 2018 г.	8 561	23 371	101 642	378	1 003	9 268	6 689	150 912

	Земя	Сгради	Машини съоръжения и оборудване	Резервни части	Транс- портни средства	Други	Разходи и аванси за придобиване на ДМА	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Брутна балансова стойност								
Салдо към 1 януари 2017 г.	8 554	17 918	129 723	388	2 396	16 215	18 308	193 502
Новопридобити активи	-	376	1 454	89	118	937	3 886	6 860
Отписани активи	-	-	(1 852)	(248)	(19)	(346)	(1 508)	(3 973)
Вътрешен трансфер на активи	-	8 471	4 837	-	-	-	(13 308)	-
Салдо към 31 декември 2017 г.	8 554	26 765	134 162	229	2 495	16 806	7 378	196 389
Амортизация								
Салдо към 1 януари 2017 г.	-	(2 477)	(27 604)	-	(1 460)	(6 184)	-	(37 725)
Амортизация на отписани активи	-	-	1 564	-	20	346	-	1 930
Амортизация за периода	-	(380)	(4 590)	-	(254)	(2 158)	-	(7 382)
Салдо към 31 декември 2017 г.	-	(2 857)	(30 630)	-	(1 694)	(7 996)	-	(43 177)
Балансова стойност към 31 декември 2017 г.	8 554	23 908	103 532	229	801	8 810	7 378	153 212

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата на ред „Разходи за амортизация на нефинансови активи”.

През 2018 г. са закупени активи представляващи оборудване за Концесионните находища в Групата, два броя тежкотоварни полуремаркета, два броя автомобили с производствено предназначение и три броя леки автомобили. Извършени са капитални ремонти на добивни сондажи на обща стойност 2 603 хил. лв.

През 2017 г. Групата е капитализирала разходи за заеми в стойността на разходите за придобиване на нетекущи активи в размер на 546 хил. лв., начислени във връзка с получено финансиране за изграждане на масло-екстракционния цех и привеждането му в работно състояние. През 2018 г. Групата не е капитализирала разходи.

Към 31 декември 2018 г. Ръководството е извършило тестове за обезценка на отделните позиции от притежаваните имоти, машини и съоръжения и не са открити основания за отчитане на обезценка към тази дата.

Балансовата стойност на имотите, машините и съоръженията, заложили като обезпечение по заеми (виж пояснение 22) е представена както следва:

	Земя	Сгради	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Активи в процес на придобиване	Други	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
31 декември 2018 г.	509	16 649	60 319	113	-	15	77 605
31 декември 2017 г.	509	15 191	60 917	-	208	1	76 826

12. Лизинг

12.1. Финансов лизинг като лизингополучател

Задълженията по финансов лизинг възникват по следните по-съществени договори:

- Договор № 06055-001/17.07.2018 г. с Лизинг финанс ЕАД за товарен автомобил Рено. Срокът на договора е 6 месеца. В месечните лизингови вноски е включена годишна лихва в размер на 4,90%.
- Договор № 06059-001/25.09.2018 г. с Лизинг финанс ЕАД за товарен автомобил Шкода. Срокът на договора е с продължителност 18 месеца. В месечните лизингови вноски е включена годишна лихва в размер на 4,90%.
- Договор № 2014/425а/03.06.2014 г. с IRC GmbH за разтоварач на силози Walinga 6614. Срокът на договора е 60 месеца.
- Договор № L-14-2063/08.09.2014 г. с Дойче лизинг България ЕАД за трактор Zetor модел Forterra 135. Срокът на договора е с продължителност 60 месеца. В месечните лизингови вноски е включена годишна лихва в размер на тримесечен EURIBOR плюс лихвена надбавка от 380 пункта, но не по-малко от 3,99%.
- Договори за финансов лизинг с Прайм Лизинг ЕООД (предпшно наименование Ерсте Груп Иморент България ЕООД) за покупка на апаратура за сондиране - модел AC Ideal Rig System, Сондажни инструменти, 3-осно и 6-осно полуремарке GOLDHOFER, Превентори, Комплект аварийни инструменти, Оборудване за ядрово сондиране, Стабилизатори за сондиране и Седлови влекач Мерседес Бенц.
- Лизинг Финанс ЕАД за придобиване на 1 брой машина за производство на чували GUNTER AB 2000 на стойност 200 000 евро. Финансовият лизинг е с първоначална вноска 80 000 евро собствени средства и сума на финансиране 120 000 евро при лихва 5.5%. Крайният срок на погасяване е 30.11.2019 г.

- През 2018 г. Групата е сключила договор за обратен лизинг с БМ Лизинг ЕАД, като предмет на договора са активи на обща стойност 1 702 977 евро. Заплащането на вноската е разсрочено на 36 месечни лизингови вноски, като договорената лихва е 114 904 евро съобразена с тримесечния EURIBOR. Крайният срок на договора е 20.04.2021 г.
В резултат на обратния лизинг е формирана печалба в размер на 741 хил. лв. (445 хил. лв. – нетекуща част и 296 хил. лв. текуща част), която е разсрочена до края на срока на лизинговия договор 20.04.2021 г. Отложената печалба е представена в отчета за финансовото състояние на ред „Търговски и други задължения“.
- Договор за лизинг на автомобил с Евролийз ауто ЕАД с краен срок на издължаване 10 април 2018 г.

Нетната балансова стойност на активите придобити по договори за финансов лизинг е 17 002 хил. лв. към 31 декември 2018 г. (2017 г.: 16 182 хил. лв.). Активите се включени в групи „Машини, съоръжения и оборудване“ и „Транспортни средства“ от „Имоти, машини и съоръжения“.

Бъдещите минимални лизингови плащания в края на всеки от представените отчетни периоди са представени както следва:

	Дължими минимални лизингови плащания		
	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
31 декември 2018 г.			
Лизингови плащания	2 038	3 294	5 332
Дисконтиране	(204)	(134)	(338)
Нетна настояща стойност	1 834	3 160	4 994
31 декември 2017 г.			
Лизингови плащания	1 224	2 881	4 105
Дисконтиране	(127)	(152)	(279)
Нетна настояща стойност	1 097	2 729	3 826

Лизинговите договори включват фиксирани лизингови плащания и опция за закупуване в края на срока на лизинга. Лизинговите договори са неотменяеми, но не съдържат други ограничения. Не са признавани разходи от условни наеми и не се очакват приходи от сублизинг, тъй като всички активи, за които са сключени лизингови договори, се използват само от Групата.

12.2. Оперативен лизинг като лизингополучател

Бъдещите минимални плащания по договори за оперативен лизинг на Групата са както следва:

	Дължими минимални лизингови плащания			
	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.	Над 5 години ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Към 31 декември 2018 г.	333	124	-	457
Към 31 декември 2017 г.	222	283	144	649

Лизинговите плащания признати като разход за периода са 593 хил. лв. (2017 г.: 817 хил. лв.). Тази сума включва минималните лизингови плащания. Сублизингови плащания или условни плащания по наеми не са извършени или получени. Приход от сублизинг не се очаква да бъде реализиран тъй като всички активи придобити по договори за оперативен лизинг се използват само от Групата.

Към 31 декември 2018 г. Групата има сключени договори за наем като наемател на офис помещения, паркови места, автомобили, търговски обекти, бензиностанция, газостанция и обслужваща сграда и други имоти. Договореният срок по лизинговите договори варира между 12 и 144 месеца от датата на сключване. Договорите за оперативен лизинг на Групата не съдържат клаузи за условен наем. Нито един от договорите за оперативен лизинг не съдържа опция за подновяване или покупка, клаузи за увеличение или ограничения относно дивиденди, по-нататъшен лизинг или допълнителен дълг.

12.3. Оперативен лизинг като лизингодател

Групата отдава недвижими и движими имоти от групата на имоти, машини, и съоръжения, транспортни средства по договори за оперативен лизинг.

	Бъдещи минимални постъпления		
	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Към 31 декември 2018 г.	4 327	968	5 295
Към 31 декември 2017 г.	19	-	19

За повече информация относно бъдещите минимални постъпления от оперативен лизинг на инвестиционни имоти вижте пояснение 13.

Приходите от наеми на имоти, машини и съоръжение и инвестиционни имоти за 2018 г. възлизащи на 5 349 хил. лв. (2017 г.: 1 917 хил. лв.) са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата на ред „Приходи от продажби”. Не са признавани условни наеми.

Към 31 декември 2018 г. Групата има сключени договори за наем като наемодател на зърнобази, покривни пространства, помещения в имоти и други.

Бъдещите минимални плащания по някои договори за оперативен лизинг не могат да бъдат прогнозирани, защото договореното възнаграждение е променливо на база вход/изход на материални запаси. Към 31 декември 2018 г. някои от наемните суми са предплатени за срока на договорите.

13. Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти на Групата включват земя, сгради и машини и съоръжения трайно прикрепени към сградите, които се държат с цел получаване на приходи от наем или за увеличаване стойността на капитала.

През 2018 г. са извършени оценки от независим оценител за определяне справедлива стойност на активите. В резултат на това е отчетена обезценка в размер на 149 хил. лв. (2017 г.: 53 хил. лв.).

Промените в балансовите стойности представени в консолидирания отчет за финансовото състояние могат да бъдат обобщени както следва:

	‘000 лв.
Балансова стойност към 1 януари 2017 г.	76 761
Новопридобити активи:	
- чрез покупка	515
Отписани активи	(287)
Нетна загуба от промяна на справедливата стойност	(53)
Балансова стойност към 31 декември 2017 г.	76 936
Новопридобити активи:	
- чрез покупка	24
Отписани активи	(180)
Нетна загуба от промяна на справедливата стойност	(149)
Балансова стойност към 31 декември 2018 г.	76 631

Справедливата стойност на инвестиционните имоти към 31 декември 2018 г. е определена посредством оценка от лицензиран оценител „Брайт консулт“ ООД и се основава на следните подходи и методи: метод на пазарните аналози - за терените; метод на вещната стойност – за недвижимата собственост; и метод на амортизираната възстановителна стойност - за машините и съоръженията.

Същността на метода на пазарните аналози, използван за оценка на земята се състои в определяне стойността на оценявания обект на базата на достигнатите пазарни цени на аналогични обекти към момента на оценката. Същността на метода за оценка по вещната стойност за недвижими имоти- сграден фонд, се заключава в извеждане на справедливата пазарна стойност на база производствени разходи (разходи за строителство) за единица обем или площ, коригирани в съответствие с ценовата конюнктура и отчитане на фактическото им състояние към датата на оценката. Прилагането на метода на амортизираната възстановителна стойност за машините и съоръженията е свързано с определяне на следните величини: метод за определяне на пазарната цена по разходи за придобиване и метод за определяне на пазарната цена по аналог.

Оценяване по справедлива стойност на нефинансови активи

Следната таблица представя нивата в йерархията на нефинансови активи към 31 декември 2018 г., оценявани периодично по справедлива стойност:

31 декември 2018 г.	Ниво 3
Балансова стойност на активите по местонахождение по обекти	‘000 лв.
Добрич	21 360
Балчик	11 189
Кардам	7 527
Тервел	6 601
Карапелит	5 623
Вълчи дол	5 561
Крушари	4 687
Стралджа	2 711
Долно Церовене	2 223
Бургас	1 853
Генерал Колево	2 035
Две могили	2 019
Нова Камена	1 580
Русе	926
Други	736
	76 631

31 декември 2017 г.	Ниво 3
Балансова стойност на активите по местонахождение по обекти	‘000 лв.
Добрич	21 324
Балчик	11 195
Кардам	7 536
Тервел	6 614
Карапелит	5 640
Вълчи дол	5 573
Крушари	4 702
Стралджа	2 723
Долно Церовене	2 230
Бургас	2 047
Генерал Колево	2 038
Две могили	2 030
Нова Камена	1 582
Русе	929
Други	773
	76 936

Балансовата стойност на инвестиционните имоти, заложиени като обезпечение по собствени задължения, е представена, както следва:

	Земя	Сгради	Машини и съоръжения	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Балансова стойност				
31 декември 2018 г.	23 000	20 098	12 392	55 490
31 декември 2017 г.	23 000	20 123	12 986	56 109

Групата отдава инвестиционни имоти по договори за оперативен лизинг. Бъдещите минимални лизингови постъпления са представени, както следва:

	Минимални лизингови постъпления			
	До 1	От 1 до 5	Над 5	Общо
	година	години	години	
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Към 31 декември 2018 г.	386	220	30	636
Към 31 декември 2017 г.	514	391	45	950

Към 31 декември 2018 г. Групата има следните сключени договори за наем като наемодател на зърнобази и покривни площи. Договорените наемни цени варират между 25 лв. и 24 хил. лв. в зависимост от наетата площ и местонахождението на актива отдаден под наем. Към 31 декември 2018 г. предплатените суми по договори за наем са 50 хил. лв. (2017 г.: 104 лв.).

- Договор за наем с Мобилтел ЕАД от 03.01.2013 г. за ползване на покривни пространства със срок 03.01.2023 г.;
- Договор от 01.06.2016 г. с Клас олио ООД за наем на зърнобаза в с. Карапелит. Крайният срок на договора е 01.06.2019 г.;
- Договор за наем с БТК АД и споразумение от 19.11.2015 г. за ползване на покривни пространства със срок 19.11.2025 г.;
- Договор за наем с Агропласмент 92 - В АД от 01.08.2016 г. за наем на зърнобаза в с. Генерал Колево. Крайният срок на договора е 01.08.2021 г.;
- Договор за наем с Приста комерс ЕООД от 01.11.2013 г. за наем на зърнобаза в гр. Русе. Крайният срок на договора е 31.10.2021 г.

Преките оперативни разходи, свързани с инвестиционните имоти на Групата, са в размер на 337 хил. лв. (2017г.: 312 хил. лв.).

14. Отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъци възникват в резултат на временни разлики и неизползвани данъчни загуби и могат да бъдат представени като следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	31 декември 2017	Ефект от прилагане на МСФО 9	Признати в другия всеобхватен доход	Признати в собствения капитал	Промени в резултат на бизнес-комбинация	Признати в печалбата или загубата	31 декември 2018
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Нетекущи активи							
Имоти, машини и съоръжения	8 124	-		(67)	-	22	8 079
Инвестиции в дъщерни дружества	5 816	-	-	-	-	(254)	5 562
Текущи активи							
Финансови активи	107	(2 588)	-	-	-	101	(2 380)
Вземания от свързани лица	-	(1 022)	-	-	-	(47)	(1 069)
Търговски и други вземания	(437)	133	-	-	-	127	(177)
Нетекущи пасиви							
Задължения към персонала	(355)	-	5	2	1	29	(318)
Текущи пасиви							
Финансови пасиви	(17)	-	-	-	-	5	(12)
Други провизии	(60)	-	-	-	-	(10)	(70)
Неизползвани данъчни загуби	(976)	-	-	-	-	17	(959)
	12 202	(3 477)	5	(65)	1	(10)	8 656
Признати като:							
Отсрочени данъчни активи	(1 845)						(4 985)
Отсрочени данъчни пасиви	14 047						13 641
Нетно отсрочени данъчни пасиви	12 202						8 656

Отсрочените данъци за сравнителния период 2017 г. могат да бъдат обобщени както следва:

Отсрочени данъчни пасиви/(активи)	1 януари 2017	Признати в друг всеобхватен доход	Признати в собствения капитал	Промени в резултат на бизнес-комбинация	Признати в печалбата или загубата	31 декември 2017
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Нетекущи активи						
Имоти, машини и съоръжения	8 189	-	(14)	-	(51)	8 124
Инвестиции в дъщерни дружества	5 794	-	-	-	22	5 816
Текущи активи						
Финансови активи	232	-	-	(133)	8	107
Търговски и други вземания	(448)	-	-	-	11	(437)
Нетекущи пасиви						
Задължения към персонала	(302)	(23)	-	-	(30)	(355)
Текущи пасиви						
Финансови пасиви	(19)	-	-	-	2	(17)
Други провизии	(61)	-	-	-	1	(60)
Неизползвани данъчни загуби	(909)	-	-	5	(72)	(976)
	12 476	(23)	(14)	(128)	(109)	12 202
Признати като:						
Отсрочени данъчни активи	(1 739)					(1 845)
Отсрочени данъчни пасиви	14 215					14 047
Нетно отсрочени данъчни пасиви	12 476					12 202

Всички отсрочени данъчни пасиви са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Сумата на неизползваните данъчни загуби и кредити, за които в консолидирания отчет за финансовото състояние не е бил признат отсрочен данъчен актив, възлиза на 2 171 хил. лв.

Година на данъчната загуба	Година, до която може да се приспада	Данъчна загуба '000 лв.
2014	2019	770
2017	2022	173
2018	2023	1 228
Общо		2 171

15. Материални запаси

Материалните запаси признати в консолидирания отчет за финансовото състояние могат да бъдат анализирани както следва:

	2018 '000 лв.	2017 '000 лв.
Стоки	7 186	9 703
Материали и консумативи	8 422	7 838
Продукция	1 943	1 908
Незавършено производство	1 082	1 369
Материални запаси	18 633	20 818

Към 31 декември 2018 г. материални запаси на Групата с балансова стойност 6 903 хил. лв. (2017 г.: 6 905 хил. лв.) са предоставени като обезпечение на задължения по получени банкови заеми.

16. Финансови активи

Краткосрочните финансови активи през представените отчетни периоди включват различни инвестиции, които са държани за търгуване в краткосрочен период, както и предоставени заеми и лихви по тях.

	2018 '000 лв.	2017 '000 лв.
Нетекущи финансови активи		
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата		
- Некотирувани капиталови инструменти	16 066	-
Финансови активи на разположение за продажба		
- Акции и дялове	-	16 058
	16 066	16 058

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Текущи финансови активи		
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата:		
- Борсови капиталови инструменти	3 534	-
Дългови инструменти по амортизирана стойност:		
- Предоставени заеми	3 063	-
<i>Брутна стойност</i>	18 444	-
<i>Обезценка</i>	(15 382)	-
- Вземания по договор за цесия	21 499	-
<i>Брутна стойност</i>	28 731	-
<i>Обезценка</i>	(7 232)	-
- Вземания по лихви по предоставени заеми	149	-
<i>Брутна стойност</i>	2 523	-
<i>Обезценка</i>	(2 374)	-
Финансови активи държани за търгуване (отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата):		
- Ценни книжа	-	2 465
Кредити и вземания:		
- Предоставени заеми	-	21 776
- Вземания по цесии	-	32 617
- Вземания по лихви	-	2 792
Общо краткосрочни финансови активи	28 245	59 650

Изменението в размера на коректива за очаквани кредитни загуби на краткосрочните финансови активи може да бъде представено по следния начин:

	2018 ‘000 лв.
Салдо към 31 декември 2017 г.	352
Ефект от прилагане на МСФО 9 към 1 януари	25 559
Загуба от обезценка	642
Възстановяване на загуба от обезценка	(1 460)
Отписани несъбираеми суми	(105)
Салдо към 31 декември 2018 г.	24 988

16.1. Дългови инструменти по амортизирана стойност

Финансовите активи по амортизирана стойност включват предоставени заеми, цесии и лихви.

Групата има договори за предоставено временно финансиране на търговски дружества с падежи на погасяване настъпващи през 2019 г. и с лихвени проценти по тях в диапазон от 4% до 6,5%.

Всички предоставени търговски договори са необезпечени.

Групата има сключени договори за цесии, чиито срокове на погасяване изтичат през 2019 г. Някои от договорите за цесии са свързани с вземания, по които се дължи лихва в диапазон от 4% до 6.5%.

16.2. Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата		
Борсови капиталови инструменти	3 534	-
- ЦКБ Риъл Истейт Фонд АДСИЦ	2 496	-
- ДФ Реал финанс Високодоходен фонд	990	-
- Химснаб България АД	43	-
- Софарма АД	5	-
Некотирани капиталови инструменти	16 066	-
- Пенсионноосигурително дружество „ЦКБ Сила“ АД	15 905	-
- ДЗСР „Огоста 2000“ ООД Монтана	1	-
- Омега финанс ООД	160	-
Балансова стойност	19 600	-

С Протокол на ОСА на акционерите на Пенсионноосигурително дружество ЦКБ-СИЛА АД от 21.06.2018 г. е взето решение за разпределяне на дивиденди от печалбата за 2017 г. на дружеството. В резултат на решението в ПДНГ АД са начислени приходи от дивиденди в размер 3,81 лв. за една акция, общо 388 хил. лв. (2017 г.: 437 хил. лв. дивидент).

През 2018 г. Дружеството не е получило дивидент от другите си инвестиции в капиталови инструменти. С Протокол на ОСА на акционерите на ЦКБ Риъл Истейт Фонд АДСИЦ от 13.06.2017 г. е взето решение за разпределяне на дивиденди от печалбата за 2016 г. на дружеството. В резултат на решението в ПДНГ АД са начислени приходи от дивиденди в размер 0,17 лв. за една акция, общо 9 хил. лв.

16.3. Оценяване по справедлива стойност

Следната таблица представя финансовите активи и пасиви отчитани по справедлива стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние в съответствие с йерархията на справедливата стойност.

Тази йерархия групира финансовите активи и пасиви в три нива въз основа на значимостта на входящата информация използвана при определянето на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви. Йерархията на справедливата стойност включва следните нива:

- 1 ниво: пазарни цени (некоригирани) на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- 2 ниво: входяща информация различна от пазарни цени включени на ниво 1 която може да бъде наблюдавана по отношение на даден актив или пасив или пряко (т. е. като цени) или косвено (т. е. на база на цените); и
- 3 ниво: входяща информация за даден актив или пасив която не е базирана на наблюдавани пазарни данни.

Даден финансов актив или пасив се класифицира на най-ниското ниво на значима входяща информация използвана за определянето на справедливата му стойност.

Финансовите активи и пасиви оценявани по справедлива стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние са групирани в следните категории съобразно йерархията на справедливата стойност.

31 декември 2018 г.

Ниво 1
‘000 лв.

Активи

Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата

Акции в ЦКБ Ригла Истейт Фонд АДСИЦ	2 496
ДФ Реал финанс Високодоходен фонд	990
Акции в Химснаб България АД	43
Акции в Софарма АД	5
Нетна справедлива стойност	3 534

31 декември 2017 г.

Ниво 1
‘000 лв.

Активи

Финансови активи държани за търгуване

Акции в ЦКБ Ригла Истейт Фонд АДСИЦ	2 418
Акции в Химснаб България АД	41
Акции в Софарма АД	6
Нетна справедлива стойност	2 465

Определяне на справедливата стойност на ниво 1

За финансовите активи и пасиви на Групата класифицирани на ниво 1 се използват техники за оценяване базирани на значима входяща информация, която се наблюдава на активни пазари. Началното салдо на финансовите инструменти, включени на това ниво може да бъде равнено с крайното им салдо към отчетната дата, както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Начално салдо	2 465	4 598
Продажби	-	(2 218)
Покупка	990	-
Преоценка	79	85
Крайно салдо	3 534	2 465

Всички пазарно търгувани капиталови инструменти са представени в български лева и са публично търгувани на Българска фондова борса АД. Справедливите стойности са били определени на база на техните борсови цени-продава към отчетната дата.

17. Търговски и други вземания

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Нетекущи търговски и други вземания		
Аванси за придобиване на инвестиции	-	1 780
Нефинансови активи	-	1 780

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Текущи търговски и други вземания		
Търговски вземания, брутна сума	9 336	16 903
Обезценка на търговски вземания	(2 399)	(131)
Търговски вземания, нетна сума	6 937	16 772
Вземания по договори за покупко-продажба на акции	-	3 087
Съдебни и присъдени вземания	203	756
Други	64	246
Финансови активи	7 204	20 861
Предоставени аванси	17 139	29 785
Предплатени услуги	282	368
Данъчни вземания	13	8
Други вземания	66	131
Нефинансови активи	17 500	30 292
Текущи търговски и други вземания	24 704	51 153

Към 31 декември 2018 г. Групата отчита вземания по предоставени аванси в размер на 17 139 хил. лв. (2017 г.: 29 785 хил. лв.) основно във връзка със сключени договори за покупка на зърнени култури и други стоки.

Всички търговски вземания и вземанията по предоставени аванси на Групата са прегледани относно настъпили събития на неизпълнение, а за всички търговски вземания е приложен опростен подход за определяне на очакваните кредитни загуби към края на периода.

Изменението в обезценката на вземанията може да бъде представено по следния начин:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Финансови активи		
Салдо към 1 януари	(131)	(237)
Ефект от прилагане на МСФО 9 към 1 януари	(6 138)	-
Възстановяване на загуба от обезценка	1 293	106
Отписани суми (несъбираеми)	3 054	-
Загуба от обезценка	(477)	-
Салдо към 31 декември	(2 399)	(131)

Нетната балансова стойност на търговските вземания се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Анализ на необезценените просрочени търговски и други вземания е представен в пояснение 40.2.

18. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти включват следните елементи:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Парични средства в банки и в брой в:		
-български лева	3 836	8 124
-евро	1 356	615
-щатски долари	54	81
Блокирани парични средства (в български лева)	470	1 899
Брутна стойност на пари и парични еквиваленти	5 716	10 719
Очаквани кредитни загуби и загуби от обезценка	(3)	-
Пари и парични еквиваленти	5 713	10 719

Блокираните парични средства са формирани на следното основание:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
ЦКБ АД, Клон Плевен и Клон Централен София – Финансово обезпечение с предоставяне на залог върху вземане по сметка със срок до 20.01.2018 г. по Договор за предоставяне на кредит овъдрафт реф.№05000РО-АА-0057/09.03.2017 г. и Анекс от 29.12.2017 г.	-	991
Договор за финансово обезпечение с предоставяне на залог върху вземане по сметка към Договор за издаване на банкова гаранция. Финансовото обезпечение е учредено за срок до 31 март 2018 г.	-	430
ЦКБ АД, Клон Плевен и Клон Централен София – Внесени суми по набирателни сметки по „Фонд за напускане”	461	400
ЦКБ АД, Клон Централен София – издадени банкови гаранции	7	7
Други блокирани парични средства	2	71
	470	1 899

Групата е задължена да открива набирателни банкови сметки („Фонд за напускане”) и да внася средства по тях във връзка с възстановяване на разходи при напускане на концесионните площи. Сумите, акумулирани по тези сметки, могат да се използват само и единствено във връзка с дейностите по окончателно напускане на концесионната площ след писмено уведомление на концедента до банката.

Групата е заделила очаквани кредитни загуби в размер на 4 хил. лв. във връзка с пари и парични еквиваленти. Очакваните кредитни загуби са признати вследствие на риска, на който Групата е изложена към финансовите институции.

19. Собствен капитал

19.1. Акционерен капитал

Регистрираният капитал на компанията майка Зърнени храни България АД се състои от 195 660 287 на брой обикновени акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция. Всички акции са с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и представляват един глас от общото събрание на акционерите на дружеството-майка.

	2018 Брой акции	2017 Брой акции
Брой издадени и напълно платени акции:		
В началото на годината	195 660 287	195 660 287
Общ брой оторизирани, издадени и напълно платени акции на 31 декември	195 660 287	195 660 287

Списъкът на основните акционери на Дружеството е представен както следва:

	31 декември 2018 Брой акции	31 декември 2018 %	31 декември 2017 Брой акции	31 декември 2017 %
Химимпорт АД	124 528 577	63,65	124 528 577	63,65
Инвест кепитъл АД	18 338 320	9,37	18 338 320	9,37
УПФ Съгласие	13 641 776	6,97	13 641 776	6,97
Други юридически лица	25 242 141	12,90	25 659 156	13,12
Физически лица	13 909 473	7,11	13 492 458	6,89
	195 660 287	100.00	195 660 287	100.00

19.2. Премиян резерв

През 2012 г. е извършено увеличение на капитала съгласно решение на извънредно Общо събрание на акционерите от 30 ноември 2012 г. и във връзка с договор за преобразуване чрез вливане по чл. 262д от Търговския закон от 31 август 2012 г. и анекс №1 към него от 11 октомври 2012 г. сключени между Зърнени храни България АД и Химимпорт Груп ЕАД. Вливането е извършено при условията на универсално правоприемане. Във връзка с горепосочения договор, Дружеството емитира 24 874 687 бр. нови безналични, непривилегирани, поименни акции, с право на глас, с право на ликвидационен дял, с номинална стойност от 1 лв. и с емисионна стойност от 2,70 лв. за всяка една. В резултат на вливането е формиран нетно премиян резерв в размер на 16 113 хил. лв.

19.3. Други резерви

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Законови резерви	18 206	18 156
Резерв от преоценки по планове с дефинирани доходи	(479)	(511)
Други резерви	21 360	22 246
	39 087	39 891

20. Провизии

Всички провизии, отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата, се считат за дългосрочни, тъй като са свързани с провизиране на разходи по „Фонд за напускане” във връзка с концесионните договори на дъщерно дружество Прочуване и добив на нефт и газ АД.

Балансовите стойности на провизиите могат да бъдат представени, както следва:

	Фонд за напускане ‘000 лв.
Балансова стойност към 1 януари 2017 г.	598
Балансова стойност към 31 декември 2017 г.	598
Заделена провизия	103
Балансова стойност към 31 декември 2018 г.	701

Провизии за „Фонд за напускане” по находища:	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Искър Запад	133	133
Тюленово	90	90
Селановци	83	66
Долни Дъбник	57	57
Долни Луковит	134	57
Горни Дъбник	48	48
Бутан Юг	42	42
Маринов Геран	23	23
Бърдарски Геран	20	20
Староселци	19	19
Долни Луковит – запад	20	18
Българево	24	16
Дуранкулак	8	9
Балансова стойност	701	598

21. Възнаграждения на персонала

21.1. Разходи за персонала

Разходите за възнаграждения на персонала включват:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Разходи за заплати	(15 002)	(15 193)
Разходи за социални осигуровки	(2 691)	(2 576)
Разходи за обезщетения при пенсиониране	(234)	(183)
Разходи за компенсируеми отпуски	(767)	(831)
Разходи за персонала	(18 694)	(18 783)

21.2. Пенсионни и други задължения към персонала

Пенсионните и други задължения към персонала признати в консолидирания отчет за финансовото състояние се състоят от следните суми:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Нетекущи:		
Планове с дефинирани доходи	1 728	1 761
Задължения към персонала	1 728	1 761

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Текущи:		
Задължения за заплати	1 095	1 206
Задължения за социални осигуровки	716	794
Задължения за неизползвани отпуски	957	956
Планове с дефинирани доходи	294	317
Задължения към персонала	3 062	3 273

Текущата част от задълженията към персонала представляват задължения към настоящи и бивши служители на Групата, които следва да бъдат уредени през 2019 г. Други краткосрочни задължения към персонала възникват главно във връзка с натрупани неизползвани отпуски в края на отчетния период и различни пенсионни плащания. Тъй като нито един служител няма право на по-ранно пенсиониране, останалата част от пенсионните задължения се считат за дългосрочни.

Съгласно изискванията на Кодекса на труда при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължена да му изплати обезщетение в размер до шест брутни работни заплати. Групата е начислила задължение за изплащане на обезщетения на наетите лица при пенсиониране в съответствие с изискванията на МСС 19 „Доходи на наети лица”.

Планът излага Групата на актюерски рискове като лихвен риск, риск от промяна в продължителността на живота и инфлационен риск.

Лихвен риск

Настоящата стойност на задълженията по планове с дефинирани доходи е изчислена с дисконтов процент, определен на базата на пазарната доходност на висококачествени корпоративни облигации. Падежът на облигациите съответства на очаквания срок на задълженията по планове с дефинирани доходи и те са деноминирани в български лева. Спад в пазарната доходност на висококачествените корпоративни облигации ще доведе до увеличение на задълженията по планове с дефинирани доходи на Дружеството, въпреки че се очаква това да бъде частично компенсирано чрез увеличение в справедливата стойност на активите по плана.

Риск от промяна в продължителността на живота

Увеличение на очакваната продължителност на живота на служителите би довело до увеличение в задълженията по планове с дефинирани доходи.

Инфлационен риск

Увеличение на инфлацията би довело до увеличение в задълженията по планове с дефинирани доходи.

Задълженията за изплащане на дефинирани доходи към персонала в края на представените отчетни периоди са, както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Задължения за изплащане на дефинирани доходи към 1 януари	2 078	1 842
Разходи за текущ трудов стаж	206	171
Разходи за лихви	30	41
Нетна актюерска загуба, призната през периода в отчета за печалбите или загубите	(7)	-
Преоценки - актюерски загуби от промени в опита	111	131
Преоценки - актюерски печалби от промени в демографските предположения	(113)	(32)
Преоценки - актюерски печалби/ загуби от промени във финансовите предположения	(52)	138
Изплатени доходи	(231)	(213)
Задължения за изплащане на дефинирани доходи към 31 декември	2 022	2 078
Представени в отчета за финансовото състояние като:		
Нетекущи пасиви	1 728	1 761
Текущи пасиви	294	317

При определяне на пенсионните задължения са използвани следните актюерски допускания:

	2018	2017
<u>Демографски допускания</u>		
- Смъртност	Таблица за смъртност 2011-2013 на НСИ	Таблица за смъртност 2011-2013 на НСИ
- Вероятност за оттегляне		
от 18 г. до 30 г.	45%	25%
от 31 г. до 40 г.	35%	15%
от 41 г. до 50 г.	20%	10%
от 51 г. до 60 г.	10%	5%
над 60 г.	3%	0%
<u>Финансови допускания</u>		
- Ръст на брутна работна заплата		
За първите три години	2%	1%
За останалия период	1%	0,5%
- Дисконтов фактор	1.5%	2,5%

Ръководството на Групата е направило тези предположения след консултации с независими актюерски оценители. При изчисляването на задължението към наетите лица е използван Кредитния метод на прогнозираните единици. Посочените допускания са използвани при определянето на размера на задълженията за изплащане на дефинирани доходи за отчетните периоди и се считат за възможно най-добрата преценка на ръководството. Действителните резултати обаче могат да се различават от направените предположения.

Общата сума на разходите по планове с дефинирани доходи на Дружеството, призната в печалбата или загубата, може да бъде представена, както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Разходи за текущ трудов стаж	206	171
Разходи за лихви	30	41
Нетна актюерска загуба, призната през периода в отчета за печалбите или загубите	(7)	-
Общо разходи, признати в печалбата или загубата	229	212

Разходите за текущ трудов стаж са включени в „Разходи за персонала“. Разходите за лихви са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи“.

Общата сума на разходите по планове с дефинирани доходи на Дружеството, призната в другия всеобхватен доход, може да бъде представена, както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Актюерски загуби от промени в опита	(111)	(131)
Актюерски печалби от промени в демографските предположения	113	32
Актюерски печалби/ (загуби) от промени във финансовите предположения	52	(138)
Общо (разходи)/ приходи, признати в другия всеобхватен доход	54	(237)

На базата на минал опит Групата очаква да плати вноски по плана за дефинирани доходи за 2018 г. в размер на 294 хил. лв. (2017 г.: 317 хил. лв.)

Средно претеглената продължителност на задължението за изплащане на дефинирани доходи към 31 декември 2018 г. е 6 години.

Значимите актюерски предположения при определянето на задълженията по планове с дефинирани доходи са свързани с дисконтовия процент, очакваният процент на увеличение на заплатите и средната продължителност на живота. Следващата таблица представя анализ на чувствителността и обобщава ефектите от промените в тези актюерски предположения върху задълженията по планове с дефинирани доходи към 31 декември 2018 г.

Промени в значими актюерски предположения	Увеличение с 0.5% - 1%	Намаление с 0.5% - 1%
Дисконтов процент		
Увеличение/(намаление) на задълженията по планове с дефинирани доходи	(96)	106
Процент на увеличение на заплатите		
Увеличение/(намаление) на задълженията по планове с дефинирани доходи	123	(112)
Процент на текучество		
Увеличение/(намаление) на задълженията по планове с дефинирани доходи	(117)	97

Анализът на чувствителността е базиран на промяна в само едно от предположенията. Той може да се различава от действителната промяна в задълженията за дефинирани доходи, тъй като промените в предположенията често са свързани помежду си.

22. Финансови пасиви

		Текущи		Нетекущи	
		2018	2017	2018	2017
		‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Финансови пасиви отчитани по амортизирана стойност:					
Задължения по облигационен заем	22.1	2 488	2 558	2 347	4 694
Задължения по банкови заеми	22.2	30 105	30 902	7 134	8 986
Задължения по търговски заеми	22.3	235	4 826	-	-
Задължения по цесии	22.4	829	8 062	-	-
Задължения за лихви		258	758	-	-
Общо балансова стойност		33 915	47 106	9 481	13 680

22.1. Облигационен заем

На 2 февруари 2009 г. е обявено съобщение за сключен облигационен заем със следните параметри:

- Емитент издател на емисията – Асенова крепост АД
- Дата на емитиране - 30 януари 2009 г.;
- Размер на облигационната емисия – 6 000 000 EUR;
- Брой облигации - 6 000 броя;
- Срок на емисията – 30 януари 2020 г.;
- Валута – EUR;
- Лихва – 7.20% проста годишна лихва;
- Период на лихвено плащане – веднъж на шестмесечие на 30 януари и 30 юли

Плащанията по облигационния заем се обслужват от Централен Депозитар АД. Първата дата на падеж на плащане на главница е на 30 януари 2015 г.

През отчетния период разходите за лихви по облигационния заем в размер на 353 хил. лв. и другите разходи свързани с него в размер на 67 хил. лв. са отразени в консолидирания отчет за печалбата или загубата на ред „Финансови разходи”.

За обезпечение на вземанията по облигационния заем Групата е сключила застраховка ”Финансов риск” със ЗАД Армеец. Застраховката е направена в полза на Банката довереник Юробанк и ЕФ Джи България.

За отчетния период дължимата част от главница в размер на 2 347 хил. лв. и лихва в размер на 422 хил. лв. са изплатени.

22.2. Банкови заеми

Към 31 декември 2018 г. банковите заеми могат да бъдат представени както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Българска банка за развитие АД	24 702	25 881
УниКредит Булбанк АД	7 000	7 000
Банка ДСК ЕАД	4 033	5 100
Алфа Банк АД	1 169	1 753
Тексим Банк АД	335	-
Алианц Банк България	-	154
Общо балансова стойност	37 239	39 888

Банков револвиращ кредит:

- Име на кредитора – Банка ДСК ЕАД;
- Договор от дата – 28 януари 2008 г.;
- Лихвен процент – 1 месечен EURIBOR плюс 4 пункта надбавка;
- Падеж – 25 септември 2019 г.

Банков револвиращ кредит

- Име на кредитора - Българска банка за развитие АД;
- Договор от дата – 21 юни 2013 г.;
- Лихвен процент – 3 месечен EURIBOR плюс 3 пункта надбавка, но не по-малко от 6,0%;
- Падеж – 20 май 2019 г.;

Банков револвиращ кредит

- Име на кредитора - УниКредит Булбанк АД;
- Договор от дата – 13 декември 2013 г.;
- Лихвен процент – 1 седмичен SOFIBOR плюс 3 пункта надбавка;
- Падеж – 31 март 2019г.;

Към датата на одобрение на консолидирания финансов отчет, условията по договора са в процес на преговаряне.

Банков револвиращ кредит

- Име на кредитора – Алфа Банк АД;
- Договор от дата – 16 март 2011 г.;
- Лихвен процент – 12 месечен EURIBOR плюс 6 пункта надбавка;
- Падеж – 5 декември 2018 г.;

Банков револвиращ кредит

- Име на кредитора – Българска банка за развитие АД;
- Договор от дата – 21 юни 2013 г.
- Лихвен процент – 3 месечен EURIBOR плюс 3 пункта надбавка, но не по-малко от 6.5%;
- Падеж – 22 май 2023 г.;

Банков кредит

- Име на кредитора – Тексим банк АД;
- Договор от дата – 21 декември 2018 г.

- Сконто – 7%
- Падеж – 25 април 2019 г.;

Банковите заеми на Групата са обезпечени със залог на текущи активи, имоти, машини и съоръжения и инвестиционни имоти.

22.3. Търговски заеми

Към 31 декември 2018 г. Групата е получила заеми по сключени договори, чийто падеж настъпва през 2019 г. Лихвени проценти по договорите в диапазон от 4.5% до 5%.

Балансовата стойност на търговските заеми се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

22.4. Задължения по цесии

Към 31 декември 2018 г. Групата отчита задължения по цесии по договори, чийто срок на погасяване изтича през 2019 г.

23. Търговски и други задължения

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Нетекущи:		
Финансирания	2 075	2 587
Предплатени приходи	445	-
Нефинансови пасиви	2 520	2 587
Нетекущи търговски и други задължения	2 520	2 587
Текущи:		
Търговски задължения	5 868	16 223
Концесионно възнаграждение	1 212	1 043
Други задължения	58	594
Финансови пасиви	7 138	17 860
Аванси за стоки и услуги	325	3 770
Данъчни задължения	1 805	1 861
Финансирания	512	512
Предплатени услуги	76	128
Други задължения	911	631
Нефинансови пасиви	3 629	6 902
Текущи търговски и други задължения	10 767	24 762

Нетната балансова стойност на текущите търговски и други задължения се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

24. Приходи от продажби

Приходите от продажби на Групата могат да бъдат анализирани както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Приходи от продажба на стоки	25 034	39 144
Приходи от продажба на продукция	51 054	51 640
Приходи от предоставяне на услуги	2 683	3 417
Приходи от наеми	5 349	1 917
Морско-технически услуги	-	44
Други приходи от продажби	259	149
	84 379	96 311

25. Други приходи

Другите приходи на Групата включват:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Отписани задължения	2 174	210
Отписване на обезценка по МСФО	1 884	-
Приходи от неустойки	947	510
Други	1 226	2 422
	6 231	3 142

26. Печалба/(Загуба) от продажба на нетекущи активи

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Имоти машини и съоръжения		
Приходи от продажба	321	13
Балансова стойност на продадените нетекущи активи	(217)	(160)
	104	(147)

27. Разходи за материали

Разходите за материали включват:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Разходи за основни суровини и материали	(18 604)	(21 030)
Разходи за електрическа енергия	(2 503)	(2 566)
Разходи за горива	(969)	(956)
Разходи за резервни части и смазочни материали	(670)	(716)
Разходи за вода	(90)	(106)
Разходи за канцеларски материали	(41)	(37)
Други разходи за материали	(909)	(972)
	(23 786)	(26 383)

28. Разходи за външни услуги

Разходите за външни услуги включват:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Концесионни възнаграждения	(2 349)	(1 967)
Разходи за наеми	(593)	(817)
Транспортни услуги	(571)	(599)
Разходи за застраховки	(567)	(556)
Сервизни услуги за сондаж	(31)	(423)
Разходи за ремонт и поддръжка	(295)	(334)
Консултантски услуги	(274)	(314)
Разходи за независим финансов одит	(210)	(220)
Разходи за абонаментни услуги	(173)	(220)
Охрана	(157)	(160)
Разходи за такси	(43)	(104)
Правни разходи	(70)	(102)
Разходи за телефонни услуги и комуникации	(59)	(78)
Други разходи за външни услуги	(1 140)	(1 782)
	(6 532)	(7 676)

Възнагражденията за услуги, предоставяни от регистрирани одитори на компанията-майка и нейните дъщерни предприятия за 2018 г. включват 210 хил. лв. През годината не са предоставяни данъчни консултации или други услуги, несвързани с одита. Настоящото оповестяване е в изпълнение на изискванията на чл. 30 от Закона за счетоводството.

29. Други разходи

Другите разходи на Групата включват:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Отписани и обезценени вземания	(277)	(1 169)
Разходи за неустойки и забави, глоби и санкции	(407)	(623)
Разходи за данъци	(503)	(493)
Брак и ликвидация на активи	(168)	(240)
Представителни разходи	(32)	(101)
Разходи за командировки	(100)	(17)
Обезценка на разходи за търсене и проучване	(2 103)	-
Обезценка на вземания по МСФО	(1 194)	-
Други разходи	(573)	(786)
	(5 357)	(3 429)

30. Финансови приходи и разходи

Финансовите разходи за представените отчетни периоди са:

Финансови разходи	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Разходи за лихви по финансов лизинг	(115)	(150)
Разходи по заеми, отчитани по амортизирана стойност:		
Субординиран дълг от акционер	(19)	(19)
Други заеми по амортизирана стойност	(4 105)	(4 781)
Общо разходи за лихви по финансови задължения, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата	(4 239)	(4 950)
Капитализирани разходи за лихви	-	546
Общо разходи за лихви отчетени в печалбата или загубата	(4 239)	(4 404)
Банкови такси и комисионни	(415)	(508)
Нетни разходи за лихви по планове с дефинирани доходи	(8)	(41)
Други финансови разходи	(6)	(1)
Общо финансови разходи	(4 668)	(4 954)
Финансови приходи	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Приходи от лихви върху финансови активи отчитани по амортизирана стойност	2 323	3 197
Приходи от лихви върху пари и парични еквиваленти	223	338
Общо приходи от лихви по финансови активи които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата	2 546	3 535
Загуба/Печалба от продажба на финансови активи	(285)	906
Приходи от дивиденди	388	446
Общо финансови приходи	2 649	4 887

31. Други финансови позиции

Другите финансови позиции включват:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Промяна в справедливата стойност на финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	89	83
Печалба/(Загуба) от промяна във валутните курсове по вземания и задължения, нетно	(78)	135
Други финансови позиции	11	218

32. Разходи за данъци върху дохода

Очакваните разходи за данъци базирани на ефективната данъчна ставка в размер на 10% (2017 г.: 10%) и действително признатите данъчни разходи в печалбата или загубата могат да бъдат равнени както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Печалба преди данъчно облагане	7 297	3 963
Елиминации	3 603	3 058
Резултат преди консолидационни корекции в т.ч.:	10 900	7 021
реализирана загуба в Групата	(216)	(4 027)
печалба подлежаща на облагане в Групата	11 116	11 048
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данъци	(1 116)	(1 104)
Данъчен ефект от:		
Корекции за приходи освободени от данъчно облагане	1 909	1 121
Корекции за разходи непризнати за данъчни цели	(1 248)	(794)
Текущ разход за данъци върху дохода	(455)	(777)
Отсрочени данъчни разходи:		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	10	109
Разходи за данъци върху дохода	(445)	(668)

Отсрочени данъчни приходи/ (разходи), признати в другия всеобхватен доход	(5)	23
Отсрочени данъчни приходи, признати в собствения капитал	3 542	14

Пояснение 14 предоставя информация за отсрочените данъчни активи и пасиви включваща стойностите признати директно в другия всеобхватен доход и в собствения капитал.

33. Доход на акция

Основният доход на акция е изчислен, като за числител е използвана нетната печалба подлежаща на разпределение между акционерите на предприятието майка.

Средно претегленият брой акции използван за изчисляването на основния доход на акция както и нетната печалба подлежаща на разпределение между притежателите на обикновени акции е представен както следва:

	2018	2017
Печалба подлежаща на разпределение (в лв.)	4 840 000	834 000
Средно претеглен брой акции	195 660 287	195 660 287
Основен доход на акция (в лв. за акция)	0,02	0,004

34. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Групата включват нейните собственици, асоциираните предприятия и други свързани лица под общ контрол, ключовия управленски персонал и други свързани лица описани по-долу.

Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица не са извършвани при специални условия и не са предоставяни или получавани никакви гаранции. Всички текущи вземания и задължения на Групата от свързани лица се очаква да бъдат уредени в срок до 12 месеца от датата на изготвяне на финансовия отчет на Групата.

34.1. Сделки със собствениците

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Получени заеми, цесии и начислени лихви	1 284	3 122
Погасени предоставени заеми, цесии и разходи за лихви	(1 271)	(12 672)
Покупка на активи и услуги	(117)	(137)

34.2. Сделки с асоциирани предприятия

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Продажба на активи и услуги	781	614
Други	(8)	(6)

34.3. Сделки с други свързани лица под общ контрол

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Продажба на активи и услуги	2 340	2 475
Покупка на активи и услуги	(1 197)	(1 915)
Получени заеми, репа, цесии и лихви	2 020	23 460
Върнати заеми, репа, цесии и начислени лихви	(2 072)	(8 838)

34.4. Сделки с ключов управленски персонал

Ключовият управленски персонал на дружеството-майка включва членовете на управителния съвет и надзорния съвет. Не са предоставяни възнаграждения на ключовия управленски персонал през двата съпоставими периода.

35. Разчети със свързани лица в края на годината

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Текущи вземания от:		
- <i>собственици</i>		
Химимпорт АД	32 442	31 213
-оачквани кредитни загуби	(3 700)	-
	28 742	31 213
- <i>асоциирани предприятия</i>		
Каварна газ ООД	418	351
-оачквани кредитни загуби	(2)	-
	416	351
други свързани лица под общ контрол	1 223	809
-оачквани кредитни загуби	(31)	-
	1 192	809
Общо текущи вземания от свързани лица	30 350	32 373
	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Нетекущи задължения към:		
други свързани лица под общ контрол	144	1 299
Нетекущи задължения	144	1 299
Текущи задължения към:		
- <i>собственици</i>		
Химимпорт АД	595	580
Инвест Кепитъл АД	3	3
	598	583
други свързани лица под общ контрол	22 221	33 713
	22 221	33 713
Общо текущи задължения към свързани лица	22 819	34 296
Общо задължения към свързани лица	22 963	35 595

Към 31 декември 2018 г. вземанията от свързани лица са формирани от:

- Вземания по заеми, цесии и лихви – 29 448 хил. лв. (2017 г.: 31 194 хил. лв.);
- Търговски и други вземания – 902 хил. лв. (2017 г.: 1 179 хил. лв.).

Съгласно клаузите на договорите падежите на вземанията по заеми и цесии са краткосрочни – дължими от третата страна в рамките на 1 година от датата на подписване на договора. Договорените лихвени равнища варират между 3,8% и 6%. Търговските заеми са необезпечени.

Към 31 декември 2018 г. текущите задължения към свързани лица са формирани по:

- Задължения по заеми, цесии и лихви – 22 325 хил. лв. (2017 г.: 33 110 хил. лв.);
- Търговски и други задължения – 638 хил. лв. (2017 г.: 1 186 хил. лв.).

36. Безналични сделки

През представения отчетен период Групата е осъществила следните инвестиционни и финансови сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти и които не са отразени в консолидирания отчет за паричните потоци:

- През 2018 г. задължения по договор за временна финансова помощ към ЗАД Армеец в размер на 1 693 хил. лв. главница и 481 хил. лв. лихви са закрити чрез прихващането им срещу вземания от ЗАД Армеец, получени с договор за цесия с Инвест кепитъл АД.

За съпоставимия период 2017 г. извършените безналични сделки могат да бъдат представени както следва:

- През 2017 г. задължения към Олива АД за придобити активи в размер на 618 хил. лв. са погасени срещу търговски вземания за извършени услуги.
- Задължения по договори за временна финансова помощ към Българскиан милс ЕООД са погасени чрез прехвърлянето им с договор за цесия към Кепитъл мениджмънт АДСИЦ.
- Задължения по договор за временна финансова помощ към Българскиан милс ЕООД в размер на 1 000 хил. лв. – главница и лихви са погасени чрез прехвърлянето им с договор за цесия към Фин Инвест Къмпани ЕООД.

37. Поети задължения по концесионни договори

Концесия Пристанище Балчик

По договор за концесия Групата има поети задължения да експлоатира и поддържа Пристанищен терминал – Балчик, териториално-обособена зона от Пристанище за обществен транспорт с национално значение – Варна, да извърши инвестиции съгласно Инвестиционна програма, да поддържа определен средногодишен товарооборот и да прилага определена социална програма по отношение на персонала.

По договора за концесия Групата се задължава:

- да поддържа Пристанищен терминал – Балчик в експлоатационна годност за срока на концесия;
- да извършва пристанищни услуги, без право да наема подизпълнители за това;
- да извърши инвестициите по приетата Инвестиционна програма като размера на задължителните инвестиции за първите две години от срока на концесия да са в размер не по-малък от 1 097 900 лв., а за целия период на договора – не по-малък от 3 474 800 лв.;
- да изработва и предоставя за одобрение от Концедента ежегодно годишни инвестиционни програми за обекта на концесия;
- предварително да съгласува и да получава одобрение от Концедента за извършване на подобрения върху обекта на концесия;
- да заплаща концесионното възнаграждение в размер, при условия, по ред и в срокове, определени в концесионния договор;
- да застрахова Обекта на концесия;
- да поддържа банкови гаранции за изпълнение за срока на договора;
- да изпълнява направените предложения в Бизнес предложението и предложението за средногодишен товарооборот;

Концесионерът се задължава да предоставя и поддържа за всяка поредна година от действието на концесионния договор нови, потвърдени, безусловни и неотменяеми годишни банкови гаранции, издадени от банки, одобрени от Концедента, както следва:

- Гаранция в размер на 430 хил. лв. (220 хил. евро) за гарантиране изпълнението на концесионния договор, включително задълженията за плащане на концесионното възнаграждение, за товарооборот, за плащане на лихви и неустойки и други, определени в концесионния договор.

На 29 март 2018 г. е сключен договор за издаване на банкова гаранция за сумата от 220 хил. евро със срок на гаранцията до 31 юли 2019 г. Договорът за банкова гаранция е сключен за обезпечаване на изпълнението на задълженията на Дружеството по Договора за концесия.

В случай на плащане по издадените гаранции от страна на ЦКБ АД, банката оформя целеви кредит на името на Групата за срок от 30 дни при лихва в размер на 35 %. За обезпечаване на всички вземания на ЦКБ АД, които са възникнали при реализация на гаранцията, Групата учредява в полза на Банката обезпечения съгласно Рамков договор за издаване на банкови гаранции и обезпечаване на договорен лимит.

Групата следва да направи инвестиции през 2019 г. в общ размер на 77 хил. лв. за дванадесетата инвестиционна година от срока на концесията в следните направления:

- Разходи по изпълнение Плана за собствен мониторинг и Програма за управление на отпадъците на обща стойност 2 хил. лв.;
- Основен ремонт и поддръжка в експлоатационна годност на пристанищния терминал на обща стойност 15 хил. лв.
- Консултации по изпълнение на Договора за концесия на обща стойност 60 хил. лв.

Срокът за изпълнение на инвестициите е до 31 декември 2019 г.

Концесии за добив на нефт и газ

Основната си дейност дъщерно дружество ПДНГ АД осъществява въз основа на предоставени от държавата концесионни права и сключени 13 концесионни договори както следва: Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Бърдарски геран”, Концесионен договор за добив на суров нефт от находище “Горни Дъбник”, Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Долни Дъбник”, Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Долни Луковит”, Концесионен договор за добив на суров нефт от находище “Долни Луковит - запад”, Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Селановци”, Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Староселци”, Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Тюленово”, Концесионен договор за добив на природен газ от находище “Българево”, Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Маринов геран” и Концесионен договор за добив на суров нефт и природен газ от находище “Бутан – юг”, Концесионен договор за добив на природен газ от находище “Дуранкулак” и Концесионен договор за добив на подземни богатства - нефт и природен газ – природен газ и кондензат от Находище „Искър запад“.

Съгласно сключените договори Групата е задължена да извършва концесионни плащания (концесионно възнаграждение) на всяко шестмесечие на база реализирани количества суров нефт и природен газ. Размерът на начисленото концесионно възнаграждение за 2018 г. възлиза на 1 787 хил. лв. (2017 г.: 1 381 хил. лв.).

В съответствие с одобрените от компетентните държавни органи Цялостни планове за разработване (ЦПР) и Годишни работни проекти (ГПР) по концесионните договори за добив на суров нефт и/или природен газ Групата изпълнява текущи работни и инвестиционни задължения, както следва:

1. Находище Тюленово

Частична подмяна и ремонт на нагнетателен тръбопровод за реинжекция. Подмяна и ремонт на центробежни помпи. Монтаж на метално хале. Рекултивация на замърсените площи около работните площадки на сондажите. Монтиране на нова електроцентрала на 22 междинен пункт. Подземно ел.захранване на сондажи Р-110, Р-111, Р-226 и К-458. Подмяна на сондажно оборудване.

2. Находище Българево

Монтиране на автоматична система за следене на налягането от експлоатационните сондажи. Монтиране на КТП при ГРС Българево. Проектиране на строителство на шлейф от сондажи Е-4 и Е-6 до кранов възел.

3. Находище Дуранкулак

Сондиране на нови сондажи /К-261 и К-262/. Строителство на газопровод, инсталация за изсушаване на природния газ и пълначна станция за компресиран газ.

4. Находище Долни Дъбник

Подмяна на топлообменник за деемулсация – II-ри НДУ. Подмяна на тръбопровод за деемулсация. Монатаж на 3 бр. радарни нивомери на резервоарите на II-ри НДУ. Подмяна на участък от нефтопровод. Почистване на I – ва деемулсационна цистерна. Капителн ремонт на нагнетателен сондаж Е-29. Изграждане на 700 куб. резервоар.

5. Находище Горни Дъбник

Капитален ремонт на сондаж Е-25. Ремонт и подмяна на сондажно и електро оборудване.

6. Находище Долни Луковит

Проустройство входящи линии на сондажи Е-13 и Е-33 при ГЗИ – 3. Капителн ремонт на Сондаж Е-41. Подмяна соленопровода на сондаж Е-41. Монтиране на нoma пестелна – 50 куб. за пластова вода. Монтиране на две нови цистерни – 100 куб. за сондаж Е-40. Монтиране сепаратор за Е-40 Долни Луковит.

7. Находище Долни Луковит – запад

Доставка и подмяна на сондажно оборудване.

8. Находище Староселци

Подмяна проходни изолатори на КТП на сондажи Р-108 Староселци и Р-115 Староселци. Ремонт на разходомер за газ. Подмяна пускова апаратура на сондаж Р-108 Староселци.

9. Находище Б. Геран

Ремонт воден сондаж за противопожарни цели. Замер на пластово налягане на Сондаж Р-10 Бърдарски гаран.

10. Находище М. Геран

Ремонт дизелова централа. Доставка и подмяна на сондажно оборудване.

11. Находище Селановци

Монтиране на водомерен възел за пластова вода. Ремонт нефтопровод на Сондаж Р-10 Селановци. Ремонт нивомерна система и дозиращи помпи. Ремонт на циркуляционни помпи и газова горелка на котел за деемулсация. Замер на пластово налягане на Сондаж Р-11 Селановци.

12. Находище Бутан юг

Реконструкция на сепарационния възел.

13. Находище Искър – запад

Ремонт дозираща помпа на сондаж Р-1. Ремонт табло КИП и А на сондаж Р-2 Искър Запад. Подмяна на радарен нивомер на резервоар Ц-3.

За да осигури изпълнението на задълженията си по окончателното напускане на концесионните площи, съгласно концесионните договори дружеството заделя ежегодно суми, представляващи годишни вноски за “Фонд за напускане”.

Бъдещите плащания във връзка с вноските за “Фонд за напускане” към 31 декември са в следния размер:

	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.	Над 5 години ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
2018 г.	33	81	125	239
2017 г.	16	55	127	198

С Анекси от 20.07.2018 г. към концесионни договори за Находище „Долни Луковит – Запад“, Находище „Долни Луковит“, Находище „Селановци“, Находище Дуранкулак и Находище „Българево“, са актуализирани вноските за “Фонд за напускане” общо в размер на 103 хил. лв.

Ангажменти по договори за проучване и оценка на нефт и газ

Към 31.12.2018 г. ПДНГ АД извършва дейности по търсене и проучване на нефт и газ въз основа на издадено от Министерския съвет Разрешение за търсене и проучване на подземни богатства и сключен Договор за търсене и проучване в Блок 1-12 Кнежа, Българска суша.

Прието е Решение № 72 на Министерски съвет от 5 февруари 2018 г. за удължаване на срока на разрешението за търсене и проучване на суров нефт и природен газ в „Блок 1-12 Кнежа“ с 2 години, считано от 21.06.2017 г.

38. Условни активи и условни пасиви

Към 31 декември 2018 г. Групата има заложен дълготрайни активи както следва:

- учредена ипотека върху инвестиционни имоти с балансова стойност 21 481 хил. лв. в полза на Банка ДСК ЕАД.
- учредена ипотека върху инвестиционни имоти с балансова стойност 18 148 хил. лв. в полза на Българска банка за развитие АД, както и първи по ред залог на дълготрайни материални активи с балансова стойност 34 093 хил. лв., първа по ред договорна ипотека върху земя и сгради с балансова стойност 12 412 хил. лв.
- учредена ипотека върху инвестиционни имоти с балансова стойност 13 150 хил. лв. в полза на УниКредит Булбанк АД.
- учредена ипотека върху инвестиционни имоти с балансова стойност 2 711 хил. лв. в полза на Алфа Банк АД, първи по ред особен залог на дълготрайни материални

активи с балансова стойност 18 021 хил. лв. както и първа по ред договорна ипотека на земя и сгради с балансова стойност 3 097 хил. лв.

- първи по ред особен залог върху машини с балансова стойност 208 хил. лв. в полза на ЦКБ АД по договор за издаване на банкова гаранция № 8030ББГ-А-0093, съгласно който ЦКБ АД приема да издаде банкова гаранция, за режим отложено плащане на акциз, в размер на 95 хил. лв. в полза на Централно митническо управление на Агенция „Митници“. Банковата гаранция е със срок на валидност до 60 месеца от деня на нейното писмено приемане от Централно митническо управление на Агенция „Митници“. В случай на плащане по издадената банкова гаранция от страна на ЦКБ АД, банката оформя целеви кредит на името на Дружеството със срок на погасяване 30 дни от плащането по издадената гаранция при лихва 35%.

Съгласно договор за поемане на кредитни ангажменти с Уникредит Булбанк АД Групата е учредила първи по ред особен залог върху земеделска продукция върху вземания произтичащи от договори поръчки и фактури за реализация на земеделска продукция както и върху всички вземания по всички сметки на Групата в Банката.

Към 31 декември 2017 г. Групата има закупени активи при условията на финансов лизинг. Част от задълженията по договорите за финансов лизинг са обезпечени от съответните активи.

До 28.02.2018 г. са валидни Анекси издадени от „ЦКБ“ АД, към Банковите гаранции с № 0003, 0004, 0005, 0007, 0008, 0009, 0010, 0011, 0012, 0013 и 0014, по концесионните договори за добив на нефт и газ, общо в размер на 528 714,70 лв. -представляващ 1/2 от платеното концесионно възнаграждение по концесионните договори за Находища Българево, Тюленово, Долни Дъбник, Бърдарски геран, Староселци, Горни Дъбник, Долни Луковит Запад, Долни Луковит, Маринов Геран, Бутан и Дуранкулак за 2016 г. и 100 % от платеното концесионно възнаграждение по концесионните договори за Находище Селановци и Находище Искър-запад за 2016 г. с ДДС.

На 14.02.2018 г. са издадени Анекси от „ЦКБ“ АД, към Банковите гаранции с № 0003, 0004, 0005, 0007, 0008, 0009, 0010, 0011, 0012, 0013 и 0014 по концесионни договори за добив на нефт и газ, общо в размер на 592 312,84 лв. - представляващ 1/2 от платеното концесионно възнаграждение по концесионните договори за Находища Българево, Тюленово, Долни Дъбник, Бърдарски геран, Староселци, Горни Дъбник, Долни Луковит Запад, Долни Луковит, Маринов Геран, Бутан и Дуранкулак за 2017 г. Срокът на валидност на гаранциите се удължава до 28.02.2019 г.

На 25.01.2017 г. от Банка ДСК ЕАД са издадени банкови гаранции с №116DSK08852 и 116DSK08852 по концесионни договори за добив на нефт и газ в размер на 141 916,46 лв. – представляващ стойността на цялото платено от ПДНГ АД концесионно възнаграждение по концесионните договори за Находище Селановци и Находище Искър-запад за 2016 г. с ДДС). Срокът на валидност на гаранциите е до 28.02.2018 г.

На 29.01.2018 г. от Банка ДСК ЕАД е извършена промяна на издадените банкови гаранции с №116DSK08852 и 116DSK08852 по концесионни договори за добив на нефт и газ, като размера на двете гаранции се увеличава общо с 93 780,81 лв. Новата сума на банковите гаранции общо става 235 697,27 лв. и представлява стойността на цялото платено от Групата концесионно възнаграждение по концесионните договори за Находище Селановци и Находище Искър-запад за 2017 г. с ДДС). Срокът на валидност на гаранциите е до 28.02.2019 г.

За обезпечаване на наличните количества суров нефт, нефтен кондензат и горива под режим отложено плащане на акциз на Групата са издадени 8 (осем) банкови гаранции от "ЦКБ" АД, Клон Химимпорт, в полза на Централно митническо управление, Агенция Митници, София, в общ размер до 950 000 лв., за изпълнение на всяко задължение за заплащане на акциз от лицензирания складодържател. С Анекси срокът на валидност на гаранциите е удължен до 28.03.2020 г.

Съгласно договор за банков кредит с Българска банка за развитие АД Групата учредява първи по ред особен залог върху част от открити свои сметки в банката.

Групата има издадена гаранция от „Юробанк И Еф Джи България“ АД в размер на 2 600 000 лв. в полза на Агенция Митници със срок на валидност до 5 април 2019 г.

През годината са предявени различни правни искове към Групата. Ръководството на Групата счита че отправените искове са неоснователни и че вероятността те да доведат до разходи за Групата при уреждането им е малка. Тази преценка на ръководството е подкрепена от становището на независими правни консултанти. Нито един от гореспоменатите искове не е изложен тук в детайли за да не се окаже сериозно влияние върху позицията на Групата при разрешаването на споровете.

39. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Групата могат да бъдат представени в следните категории:

Финансови активи	Пояснение	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Финансови активи по справедлива стойност през печалбата и загубата:			
Капиталови инструменти	16	19 600	-
Финансови активи на разположение за продажба:			
Ценни книжа	16	-	16 058
Финансови активи държани за търгуване:			
Ценни книжа	16	-	2 465
Дългови инструменти по амортизирана стойност:			
Финансови активи	16	24 711	-
Търговски и други вземания	17	7 204	-
Вземания от свързани лица	35	30 350	-
Пари и парични еквиваленти	18	5 713	-
Кредити и вземания:			
Финансови активи	16	-	57 185
Търговски и други вземания	17	-	20 861
Вземания от свързани лица	35	-	32 373
Пари и парични еквиваленти	18	-	10 719
		87 578	139 661

Финансови пасиви	Пояснение	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност			
Финансови пасиви	22	43 396	60 786
Задължения по финансов лизинг	12.1	4 994	3 826
Търговски и други задължения	23	7 138	17 860
Задължения към свързани лица	35	22 963	35 595
		78 491	118 067

Вижте пояснение 4.20 и 4.21 за информацията относно счетоводната политика за всяка категория финансови инструменти. Методите използвани за оценка на справедливите стойности на финансови активи и пасиви отчитани по справедлива стойност са описани в пояснение 16.3. Описание на политиката и целите за управление на риска на Групата относно финансовите инструменти е представено в пояснение 40.

40. Рискове свързани с финансовите инструменти

Цели и политика на ръководството по отношение управление на риска

Групата е изложена на различни видове рискове по отношение на финансовите си инструменти. За повече информация относно финансовите активи и пасиви по категории на Групата вижте пояснение 39. Най-значимите финансови рискове на които е изложена Групата са пазарен риск, кредитен риск и ликвиден риск.

Управлението на риска на Групата се осъществява от централната администрация на Групата. Приоритет на ръководството е да осигури краткосрочните и средносрочни парични потоци за покриване на текущи задължения и осъществяване оперативна дейност. Дългосрочните финансови инвестиции се управляват така, че да имат дълготрайна възвращаемост.

Групата не се занимава активно с търгуването на финансови активи за спекулативни цели нито пък издава опции.

Най-съществените финансови рискове на които е изложена Групата са описани по-долу.

40.1. Анализ на пазарния риск

Вследствие на използването на финансови инструменти Групата е изложена на пазарен риск и по-конкретно на риск от промени във валутния курс, лихвен риск както и риск от промяната на конкретни цени което се дължи на оперативната и инвестиционната дейност на Групата.

40.1.1. Валутен риск

По-голямата част от сделките на Групата се осъществяват в български лева. Чуждестранните трансакции на Групата, деноминирани главно в щатски долари, излагат Групата на валутен риск.

Групата не сключва форуърдни договори, за да намали валутния риск по отношение на активите и пасивите си в щатски долари.

Финансовите активи и пасиви, които са деноминирани в чуждестранна валута и са преизчислени в български лева към края на отчетния период, са представени, както следва:

Излагане на краткосрочен риск	
Щатски долари	
‘000	
31 декември 2018 г.	
Финансови активи	54
Финансови пасиви	-
Общо излагане на риск	54
Излагане на краткосрочен риск	
Щатски долари	
‘000 лв.	
31 декември 2017 г.	
Финансови активи	81
Финансови пасиви	(1 449)
Общо излагане на риск	(1 368)

Представените по-долу таблици показват чувствителността на годишния нетен финансов резултат след данъци и на собствения капитал към вероятна промяна на валутните курсове на българския лев спрямо следните чуждестранни валути:

- Щатски долар +/- 5% (2017 г.: +/- 4,5%)

Всички други параметри са приети за константни.

Тези проценти са определени на база на осреднените валутни курсове за последните 12 месеца. Анализът на чувствителността се базира на инвестициите на Групата във финансови инструменти в чуждестранна валута, държани към края на отчетния период.

31 декември 2018 г.	Повишение на курса		Понижение на курса	
	на българския лев		на българския лев	
	Нетен	Собствен	Нетен	Собствен
	финансов	капитал	финансов	капитал
	резултат		резултат	
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Щатски долари (+/- 5%)	(3)	(3)	3	3

31 декември 2017 г.	Повишение на курса		Понижение на курса	
	на българския лев		на българския лев	
	Нетен	Собствен	Нетен	Собствен
	финансов	капитал	финансов	капитал
	резултат		резултат	
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Щатски долари (+/- 4,5%)	55	55	(55)	(55)

Излагането на риск от промени във валутните курсове варира през годината в зависимост от обема на извършените международни сделки. Въпреки това се счита, че представеният по-горе анализ представя степента на излагане на Групата на валутен риск.

40.1.2. Лихвен риск

Политиката на Групата е насочена към минимизиране на лихвения риск при дългосрочно финансиране. Към 31 декември 2018 г. Групата е изложена на риск от промяна на

пазарните лихвени проценти по банкови си заеми и договори за лизинг, които са с променлив лихвен процент. Всички други финансови активи и пасиви на Групата са с фиксирани лихвени проценти.

Представената по-долу таблица показва чувствителността на годишния нетен финансов резултат след данъци и на другите компоненти на собствения капитал към вероятна промяна на лихвените проценти. Тези промени се определят като вероятни въз основа на наблюдения на настоящите пазарните условия. Изчисленията се базират на промяната на средния пазарен лихвен процент за всеки период, и на финансовите инструменти, държани от Групата в края на отчетния период, които са чувствителни спрямо измененията на лихвения процент. Всички други параметри са приети за константни.

31 декември 2018 г.	Нетен финансов резултат		Собствен капитал	
	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент
Заеми				
EURIBOR +/- 0.12%	(4)	4	(4)	4
Финансов лизинг				
6-месечен EURIBOR (0.02 %)	(1)	1	(1)	1
Общ ефект	(5)	5	(5)	5

31 декември 2017 г.	Нетен финансов резултат		Собствен капитал	
	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент	увеличение на лихвения процент	намаление на лихвения процент
Заеми				
1-седмичен SOFIBOR (0.03 %)	(2)	2	(2)	2
1-месечен SOFIBOR (0.05 %)	(1)	1	(1)	1
3-месечен SOFIBOR (0.05 %)	(6)	6	(6)	6
12-месечен EURIBOR (0.03 %)	(1)	1	(1)	1
Финансов лизинг				
6-месечен EURIBOR (0.02 %)	(1)	1	(1)	1
Общ ефект	(11)	11	(11)	11

40.1.3. Други ценови рискове

Групата е изложена и на други ценови рискове във връзка с притежаваните финансови активи, държани за търгуване на Химснаб България АД и ЦКБ Риъл Истейт Фонд АДСИЦ, чиито инструменти на собствения капитал са публично търгуеми.

Посочените публично търгуваните акции са класифицирани като финансови активи, държани за търгуване.

40.2. Анализ на кредитния риск

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Групата. Групата е изложена на този риск във връзка с различни финансови инструменти, като напр. при предоставянето на заеми, възникване на вземания от клиенти, депозирание на средства, инвестиции в облигации и други. Излагането на Групата на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период, както е посочено по-долу:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Групи финансови активи - балансови стойности:		
Дългови инструменти по амортизирана стойност	62 265	-
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	19 600	-
Финансови активи на разположение за продажба	-	16 058
Финансови активи, държани за търгуване	-	2 465
Кредити и вземания	-	110 419
Пари и парични еквиваленти	5 713	10 719
	87 578	139 661

Групата редовно следи за неизпълнението на задълженията на свои клиенти и на други контрагенти, установени индивидуално или по групи, и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Политика на Групата е да извършва транзакции само с контрагенти с добър кредитен рейтинг. Ръководството на Групата счита, че всички гореспоменати финансови активи, които не са били обезценявани или са с настъпил падеж през представените отчетни периоди, са финансови активи с висока кредитна оценка.

Търговските и други вземания се състоят от голям брой клиенти в различни индустрии и географски области. На базата на исторически показатели, допускания и преценки ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра.

Към датата на консолидирания финансов отчет някои от необезценените търговски вземания са с изтекъл срок на плащане. Балансовата стойност на търговски вземания с изтекъл падеж повече от една година са:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Над 1 година	36	7 112
	36	7 112

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти, средства на паричния пазар, необезпечени облигации и деривативни финансови инструменти се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг.

Балансовите стойности описани по-горе, представляват максимално възможното излагане на кредитен риск на Групата по отношение на тези финансови инструменти.

40.3. Анализ на ликвидния риск

Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да погаси своите задължения. Групата посреща нуждите си от ликвидни средства, като внимателно следи плащанията по погасителните планове на дългосрочните финансови задължения, както и входящите и изходящи парични потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Нуждите от ликвидни средства се следят за различни времеви периоди -ежедневно и ежеседмично, както и на базата на 30-дневни прогнози. Нуждите от ликвидни средства в дългосрочен план - за периоди от 180 и 360 дни, се определят месечно. Нуждите от парични средства се сравняват със наличните ресурси, за да бъдат установени излишъци или дефицити.

Този анализ определя дали заемите на разположение ще са достатъчни, за да покрият нуждите на Групата за периода.

Групата държи пари в брой и публично търгувани ценни книжа, за да посреща ликвидните си нужди за периоди до 30 дни. Средства за дългосрочните ликвидни нужди се осигуряват чрез заеми в съответния размер и продажба на дългосрочни финансови активи.

Към 31 декември 2018 г. падежите на договорните задължения на Групата са обобщени, както следва:

31 декември 2018 г.	Текущи	Нетекущи
	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.
Финансови пасиви	33 915	9 481
Задължения по финансов лизинг	2 038	3 294
Задължения към свързани лица	22 819	144
Търговски и други задължения	7 138	-
Общо	65 910	12 919

В предходния отчетен период падежите на договорните задължения на Групата са обобщени, както следва:

31 декември 2017 г.	Текущи	Нетекущи
	До 1 година ‘000 лв.	От 1 до 5 години ‘000 лв.
Финансови пасиви	47 106	13 680
Задължения по финансов лизинг	1 224	2 881
Задължения към свързани лица	34 296	1 299
Търговски и други задължения	17 860	-
Общо	100 486	17 860

Стойностите, оповестени в този анализ на падежите на задълженията, представляват недисконтираните парични потоци по договорите, които могат да се различават от балансовите стойности на задълженията към отчетната дата.

Финансовите активи като средство за управление на ликвидния риск

При оценяването и управлението на ликвидния риск Групата отчита очакваните парични потоци от финансови инструменти по-специално наличните парични средства и търговски вземания. Наличните парични ресурси и търговски вземания надвишават значително текущите нужди от изходящ паричен поток. Съгласно сключените договори всички парични потоци от търговски и други вземания са дължими в срок до шест месеца.

41. Политика и процедури за управление на капитала

Целите на Групата във връзка с управлението на капитала са:

- да осигури способността на Групата да продължи да съществува като действащо предприятие; и
- да осигури адекватна рентабилност за акционерите като определя цената на продуктите и услугите си в съответствие с нивото на риска.

Групата наблюдава капитала на базата на съотношението на коригирания капитал към нетния дълг.

Групата определя коригирания капитал на основата на балансовата стойност на собствения капитал и субординирания дълг представени в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Субординираният дълг включва необезпечените заеми или такива които са със следващи по ред ипотека или залог върху имуществото на Групата.

Нетният дълг включва сумата на всички задължения намалена с балансовата стойност на парите и паричните еквиваленти.

Целта на Групата е да поддържа съотношението на капитала към общото финансиране в разумни граници.

Капиталът за представените отчетни периоди може да бъде анализиран както следва:

	2018 ‘000 лв.	2017 ‘000 лв.
Собствен капитал	296 942	324 971
+Субординиран дълг	7 018	17 604
Коригиран капитал	303 960	342 575
Общо задължения	103 927	147 810
- Пари и парични еквиваленти	(5 713)	(10 719)
Нетен дълг	98 214	137 091
Съотношение на коригиран капитал към нетен дълг	1:0.32	1:0.40

Изменението на съотношението се дължи на отчетения спад в нетния дълг.

42. Събития след края на отчетния период

Не са възникнали значителни некоригиращи събития или коригиращи събития между датата на консолидирания финансов отчет и датата на одобрението му за публикуване.

43. Одобрение на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет към 31 декември 2018 г. (включително сравнителната информация) е одобрен и приет от Управителния съвет на 23 април 2019 г.